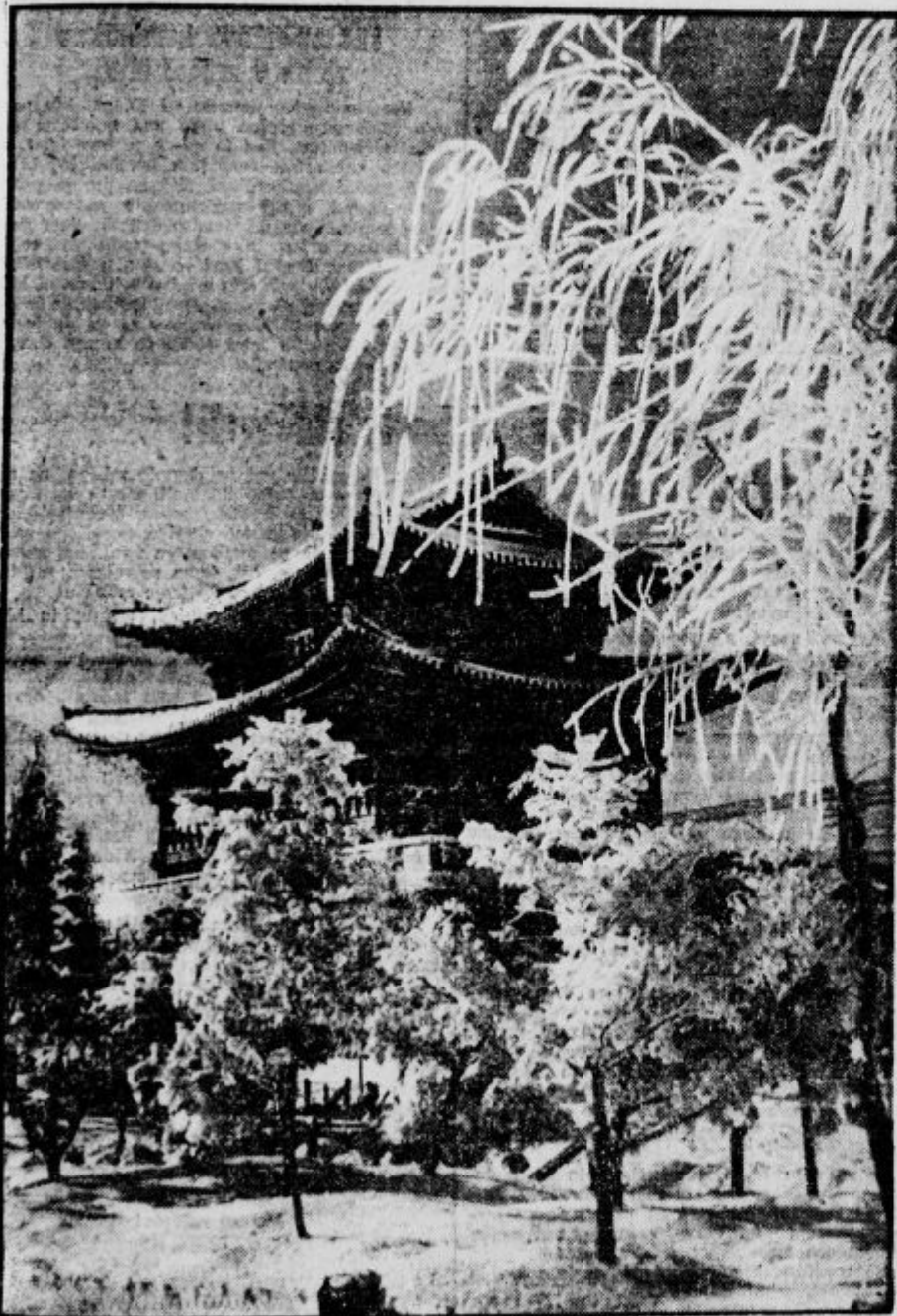

Domoljub

V Ljubljani 20. oktobra 1943

56. Štev. 40

"Slovenčev koledar"
v vsako hišo!

Zima na Koreji

Korejo imenujejo — Deželo jutranjega molka. Ta dežela, ki je včasih bila samostojno kraljestvo na skrajnem azijskem vzhodu, je pred kakimi tremi desetletji postala japonska pokrajina. Je silno lepa in bogata pokrajina. Naša podoba nam kaže zimski prizor: pagoda — poganska molilnica — je pokrita s snegom, drevje kaže zimski prizor. Tukaj delujejo kot misijonarji francoski misijonarji in pa bavarški benediktinci. Zadnje čase pa so katoliški Korejci dobili že duhovnike svojega rodu in jezika.

Za Cerkev in Kristusa ali - za komunizem in satana

Misel letošnje misijonske nedelje

Vesoljni katoliški svet, h kateremu že dolgo pripadamo tudi mi Slovenci, se bo v nedeljo dne 24. oktobra spet zedinil v eni veliki misli: ves svet osvojiti za Kristusa: Ne samo teh 400 milijonov nevhvaležno razkristjanjenih katoličanov, ne samo 200 milijonov protestantov in 160 milijonov pravoslavcev, ampak tudi 300 milijonov mohamedancev, 300 milijonov Indijcev, 400 milijonov Kitajcev, 100 milijonov Japoncev, milijone in milijone Zamorcev, Oceanijcev, Indijancev, Eskimov in drugih — sploh ves ogromni svet nevernikov, onih, med katerimi še ni zakoreninjena sveta katoliška Cerkev.

Ves svet osvojiti za Kristusa! Če kdaj, mora danes ta glas zmagovito prodreti v vsako katoliško srce. Kajti danes se bje za stoletja odločilni boj med Kristusovim in satanovim kraljestvom ne samo na naših slovenskih tleh, ne le v katoliškem svetu, marveč še bolj sredi poganskih narodov, Materializem v vseh oblikah in še posebno v najbolj grobi in brezbožni obliki — v komunizmu, steza svoje grabežljive roke tudi po neizmernem poganskem svetu. Kakor ogromen strupen pajek je čez ves svet razpredel svojo zločesto mrežo in vanjo so se ujeli že premnogi narodi, tudi ogromni poganski narodi. Toda, medtem ko vidimo, da se katoliški narodi z vso energijo, ki jim jo daje Cerkev, vedno bolj zmagovito rešujejo iz te satanske mreže, iz katere se morajo iztrgati, predem jim satanski pajek izpije vso kri, pa z boleščjo, strahom in skrbjo opazujemo, da se poganski narodi vedno bolj vanjo zapletajo, ker nimajo sil katoliške Cerkve, ki bi jim dajala zadostno odporno moč proti strašnemu roparju njih sreče, njih življenja. Ako se temu strupenemu pajku — komunizmu posreči, da popolnoma omreži in zastrupi poganski svet in mu počasi izpije dragoceno svežo kri, bo njegova moč in nasilnost neizmerno zrasla; po vsem svetu bo razpredel novo, železno, močno mrežo, katere zankam bo le težko ubežati in se — po človeško govorjeno — iz nje ne bo mogoče iztrgati — tudi nam, katoličanom ne.

Zato bi bilo zelo usodno za katoličane, ako bi se borili proti komunizmu le na enem, domačem odseku bojne fronte Kristusove, na vsej ostali ogromni bojni črti poganskega sveta pa bi pustili komunizmu naprej in naprej prodirati. In tisti katoličani, ki danes skomigajo z rameni, ko čujejo o misijonstvu, so veliki škodljivci katolištva in človeštva sploh — so v nekem oziru škodljivci vesoljnega katolicizma. Danes ne more in ne sme v pogledu na misijonstvo noben katoličan stati ob strani, ampak vsak mora smatrati misijonsko akcijo Cerkve kot bojno akcijo svoje duhovne domovine, in mora pri tej akciji sodelovati, če že ne na fronti, pa vsaj v zaledju.

Da bi tako bilo in da bi do tega edino pravilnega in najbolj sodobnega misijonskega spoznanja in ravnanja prišli vsi slovenski katoličani, k temu naj pripomore letošnja misijonska nedelja, zlasti pa naj nam to milost izprosi naš največji rojak, veliki misijonar, svetniški škof Irenej Friderik Baraga.

L.

Vojni dogodki preteklega tedna

Propadli sovražni napadi v južni Italiji

Nemško uradno poročilo od 9. oktobra sporoča, da sovražnik na tamkajšnjem srednjem odseku silovito napada, da pa so na drugih odsekih zgolj krajevni in ogledniški boji.

Nemško uradno poročilo od 11. oktobra naznaja, da je sovražnik napadel v Kampanji neko železniško križišče, da pa je bil krvavo odbit. — Z drugih delov bojišča poročajo le o krajevnih napadih in bojih.

Nemško uradno poročilo od 12. t. m. naglašja, da je sovražnik napadel na srednjem odseku, kjer se mu je na enem kraju posrečil začasen vdor v nemške vrste, nakar so Nemci napravili protinapad in sovražnika spet vrgli nazaj. — Na drugih delih bojišča je bilo močno topniško streljanje, med katerim so sovražni sprednji oddelki skušali priti v stike z nemškimi sprednjimi stražami.

Nemško uradno poročilo od 13. t. m. omenja, da je včeraj na tem bojišču bilo ojačeno topniško streljanje na obeh straneh. Angleško-ameriške sile so v dolini Volturna in v južnih Apeninih na več krajih napadale. Vsi napadi pa so bili z velikimi sovražnimi izgubami zavrnjeni.

Nemško uradno poročilo od 14. t. m. se glasi, da so angleške in ameriške čete včeraj hudo napadale v dolini reke Voltorno in severozahodno od mesta Benevento. Nemški ogenj pa je bil tako strujen, da so vsi sovražni napadi v njem padli. Kjer pa je sovražnik kaj napredoval, je bil z nemškimi protinapadom odbit. Ponekod hudi boji še trajajo. — V Neapeljskem zalivu so nemška bojna letala hudo zadela sovražno vojno ladjo.

Nemško uradno poročilo od 15. oktobra pravi, da so v četrtki, dne 14. t. m. popoldne angleško-ameriške čete s premočnimi pehotnimi in oklepni silami prešle v napad na nemške prednje postojanke, kar pa so Nemci že dolgo pričakovali. Nemške izpostavljene postojanke, kjer so zdaj hudi in srditi boji, so ob Voltornu in na obeh straneh kraja Capua.

Nemško uradno poročilo od 16. oktobra govori, da so nemške izpostavljene čete v kampanjski ravnini zavrnile hude napade premočnih anglo-ameriških čet. V teh bojih so tudi učinkovito sodelovala hitra nemška bojna letala. — Severno-zahodno od mesta Capua je sovražnik močno pritiskal na nemške postojanke. Tukaj so Nemci napravili hud protinapad, v katerem so sovražniku prizadeli velike krvave izgube ter ga vrgli nazaj. — V južnih Apeninih in v severni Apuliji ni bilo omenjanih vrednih bojev. — Pri otoku Elba so nemška prevozna letala potopila angleško hitro topničarko, drugo pa razgala.

Vsi ruski prodorni poskusi spodleteli

Nemško uradno poročilo od 9. oktobra pripoveduje, da so Rusi ob srednjem Dnjepru, ob izlivu reke Pripiet, južno od kraja Gomel in zahodno od Smolenska povsod hudo napadali, da pa so bili povsod odbiti. — Jugozahodno od Velikih Lukov hudi boji še trajajo. Na to bojišče obe stranki dovažata v boj nove sile.

Nemško uradno poročilo od 11. oktobra navaja, da so ruski napadi med Azovskim morjem in Zaporožjem postali še silnejši, ker sovjeti napadajo z velikimi pehotnimi silami, katere podpira topniško, oklepniki in pa-bojna letala. Vendar so se vsi napadi izjalovili, ker je vse skupaj izjalovila nemška bramba. — Tudi ob srednjem Dnjepru, južno od Gomela in zahodno od Smolenska so bili odbiti vsi sovjetski napadi. — Hudi boji jugozahodno od Velikih Lukov, kjer se je Sovjetom začasno posrečil krajevni vdor, hudi boji še trajajo. — Zadnja dva dni je nemška vojska na tem bojišču uničila 285 sovražnih oklepnikov. — Zelo delavno je bilo tudi nemško letalstvo, ki je samo včeraj sestrelilo 48 sovražnih letal.

Nemško uradno poročilo od 12. oktobra pove, da je med Azovskim morjem in Zaporožjem sila sovražnih napadov popustila, in sicer zaradi silnih sovražnih izgub prejšnjega dne. — Tudi na drugih delih bojišča so propadli vsi sovražni napadi, nakar so nemške čete mnogokje, podprte od svojega letalstva, prešle v protinapade, ki so bili uspešni.

Nemško uradno poročilo od 13. t. m. razglanja, da je včeraj ves dan sovražnik močno napadal mostišče v Zaporožju in nemške položaje jugovzhodno od Kijeva. V hudih bojih, ki so se razvili, so bili

vsi napadi razbiti, pri čemer je nemška vojska uničila 137 sovražnih oklepnikov ter krajevne vdore zajela. — Pri Gomelu in Smolensku so Sovjeti v strajnejih vrstah šli v napad, da bi tukaj izsilili predor skozi nemške vrste. Nastali so srditi boji, v katerih pa so nemške čete dosegle popoln obrambni uspeh. — Živahni krajevni boji so tudi severno od Azovskega morja in pri Velikih Lukih. — V dneih 11. in 12. oktobra so Nemci sestrelili 142 sovjetskih letal.

Nemško uradno poročilo od 14. oktobra poroča, da je včeraj sovražnik severno od Azovskega morja in ob srednjem Dnjepru z vsemi silami skušal predreti, da pa je v ogorčenih bojih bil vržen nazaj ter so krajevni vdori bili zajezeni. — Pač pa so nemške čete pri izlivu reke Pripiet in pri Gomelu sovražne sunke ne le zmagovito zavrnile, temveč so prešle nato v protinapad ter sovražnika iztrgale več ozemlja. — Pri Smolensku je sovražnik imel hude izgube ter je samo tukaj izgubil 50 oklepnikov. — Na vzhodnem bojišču je sovražnik zadnjih 24 ur izgubil 192 letal.

Nemško uradno poročilo od 15. oktobra omenja, da je sovražnik severno od Azovskega morja in ob srednjem Dnjepru na več krajih z vso silo, vendar brez uspeha napadal. — Nemško poveljstvo je izdalo povelje, naj nemške čete izpraznijo mostišče Zaporožje. To so nemške čete v redu izvršile, ko so poprej razdejale vse važne naprave. — Ob Dnjepru, Pripietu in Sošu pa so nemški napadi imeli popoln uspeh, ko so sovražna mostišča

Ljubljančani, vi boste plačevali!

Dne 15. t. m. zvečer je v ljubljanski oddajni postaji govoril slovenski domobranec, ki je izrekel odkrito besedo na naslov tistih preslih Ljubljančanov, ki so doslej skrivaj podpirali partizansko nasilje nad slovenskim narodom ter tako pozvoročili vse prestano gorje. Njegove besede so tako močne, da jih moramo nekaj objaviti. Govoril je med drugim:

Slovenski narod, s krvjo blagoslovljen, v trpljenju preizkušen, vam danes, vi ljubljanski prenasileži, piše račun za vse, kar ste dolgovi napravili na njegovo glavo. Ne mislite, da nas je konec, ne!

Še živi slovenskega kmeta samozaveš, še je njegova volja trdna in klena, da pomeče z vsemi, ki so mu za hvaločnost, ker jih je rešil, hoteli polniti nož v hrbet! Jara gospoda ljubljanska! Slovenskega kmeta hrbenca ni zlomljena, čeprav ste upali, da jo boste s svojo dvoilično, goljufno igro zlomili!

Slovenski kmet stoji danes, ta dan, visoko zravnar, resen in grozeč in zahteva od Ljubljanov svoj račun.

Najšega gorja bo konec! Zadosti nam je krvi, zadosti ognja in smrti! Mi hočemo živeti, slišite, Ljubljančani: mi hočemo živeti!

Ne vdajajte se praznim slepilom, ki ustvarjajo slepi vitez rdečih zmag. Dobro vemo, Ljubljančani, koliko so vredna vaša puhla in otročja poročila o partizanskih uspehih! Dobro vemo, da ste jih skovali sami v tem poslednjem trenutku, ko ste že stili ob oblak mučevanja nad svojo glavo! Nič več nas ne preslepите.

Ne pozabite, Ljubljančani: 5000 slovenskih grobov tuli!

Ne pozabite, Ljubljančani: tisoče in tisoče slovenskih sirot je po vaši krivdi!

Ne pozabite, Ljubljančani: naše požgane cerkve in domovi vam v svojem strahotnem molku pišejo obsodbo!

Ne pozabite, Ljubljančani: mera je polna in krivda Ljubljane preočita!

In slednjé, ne pozabite, da stoji družno s slovenskim kmetom vojska naših brambovcev, ki ve, koga ima reševati!

Ne vas, prenasiteži in izkoreninjenci ljubljanski, ne vas, ne vaših škariotskih srebrnikov!

Slovenski brambovci so vsioli ob dvanajsti uri naše narodne nesreče, da rešijo to, kar se rešiti še da. Tisto pa, kar je izgubljeno, bo plačevala Ljubljana! Tisto, kar je porušeno, bo znova postavila Ljubljana! Tisto, kar je ukradeno in izpropano, bo vrnila Ljubljana.

Ljubimkanja s badogljivskimi izdajaleci in z ušivimi rdečkarji, vi pobeljeni Ljubljančani, je

na zahodnem bregu Dnjepra po večini zavzela, nekatere pa vsaj močno zožila. — Zahodno od kraja Kričivo in zahodno od Smolenska so bili odbiti vsi sovražni napadi, ki so poskušali vdor v nemške vrste. Samo pri Smolensku so Nemci uničili 46 sovražnih oklepnikov. — V zadnjih treh dneh je sovražnik v svojih brezuspešnih napadih izgubil na vzhodu 354 oklepnikov in 233 letal.

Nemško uradno poročilo od 16. t. m. omenja, da so Rusi na vseh dosegednjih bojiščih znova hudo napadali ter da so zlasti hudi boji bili južno-zahodno od kraja Kremenčuk, kjer so sovjeti napadli s posebno velikimi silami. — Tudi na obeh straneh mesta Kijev, pri Černigovu, Smolensku in Velikih Lukih je sovražnik znova skušal predreti, pa je bil povsod takoj odbit ali pa s protinapadom vržen nazaj.

121 ameriških bombnikov zbitih v zračni bitki

Nemško uradno poročilo od 15. oktobra pripoveduje velikansko zračno bitko nad nemškim mestom Schweinfurt. Nad to mesto je dne 14. t. m. priplulo kakih 300 ameriških bombnikov, ki so mesto začeli bombardirati. Res se jim je posrežilo razdejati nekaj stanovanjskih in trgovskih delov mesta. Toda takoj so se dvignile jate nemških lovcov, nakar je v zraku zadivala velika zračna bitka. Nemški lovcvi so skupaj z nemškimi protiletalskim topništvom v tej siloviti zračni bitki zbili 121 ameriških bombnikov, kolikor se je dolej dalo ugotoviti. Kar verjetno pa je, da je poleg teh 121 zbitih letal padlo še mnogo drugih, kar se bo še ugotovilo.

konec. Ne mislite več na domače zabave, na prijetne večere ob težko obloženih mizah, na kavarniško politiko in črnoborzijska špekulacije! Ne mislite, da boste gledali skozi okno, ali pa sedeli za zapečkom in se pomilovalno nasmihali slovenskim brambovcem, češ, kako naivni so, saj tudi naše zaovoženo in rdeče življenje rešujejo!

Ne, ne, gospodje bankirji, trgovci in hišni posestniki!

Te komedije ni več. Drugi zastor našega življenja se je dvignil in na odru razbičane slovenske zemlje stoji danes en sam rekvizit, ognjeni bič kaznovanja!

Ob slovenskem brambovcu stoji danes v bojih preizkušeni nemški vojak, tisti vojak, ki je prvi na svetu dvignil svoj meč in udaril po boljševičem zmaju. Pomnite: če je znal nemški vojak brezobzirno udariti po čeladah Stalinovih armad, bo znal udariti tudi po ušivih buticah njegovih slovenskih oprničnikov Vidmarja, Kidriča, Baeblerja, Kocbeka in vse njihove razcapane garde!

Slovenski kmetje! Sirote in brezdomci!

Vaša ura je prišla! Slovenski brambovci vam družno s hrabrim nemškim vojakom prinaša svobodo. Pero na uri komunističnih slovenskih republik se je zlomilo! Strnite svoje vrste, vztrajajte, trpljenja in krvi je konec!

V tih sploštvost se klanjamo slovenski brambovi pred mučeniškimi žrtvami komunističnega nasilja, ki trohne v starih in svežih grobovih. Njihova kri je užgala živ ogenj v naših sreih, ojeklenila nam je samozaveš. Dvignili smo čisto in neomadečevano slovensko zastavo, ki je komunizem hotel poteptati v blato, dvignili smo jo visoko, tja do jasnega neba.

En sam je naš klic, eno samo naše geslo:

Umreti nečemo!

Ali - ali!

Še je nekaj dvoimljivcev med nami, ki ne vedo, kaj bi v tej usodni uri ustoorili, na katero stran se nagnili. Tem ljudem, ki so kakor nekatere drozivke je v torek 12. t. m. povedala odločne besede slovenska akademska mladina, ki je pred slovensko univerzo sprejela sklep, ki se na koncu glasi:

V tem trenutku je samo en izbira:

Ali človek — ali zver!

Ali Slovenec — ali komunist!

Ali življenje — ali smrt!

Žaloigra na Goriškem

»Domoljubovemu« poročevalcu pripoveduje očitvelec

Pozdravila sva se in se drug drugemu začudila, da se spet vidiva živa in zdrava po vsem tem, kar se je bilo med tem zgodilo tam na Vipavskem. Moj rojak je prav Vipavec, pošena in blaga duša. Obraz ima ožgan od sonca, govori pa živahno in trezno, naravno in darovito, kakor mu je Bog dal. Je pač radoveden, kakor smo pač vsi te dni, vendar je v njem več zaskrbljenosti in precej tiste nervozne nemirnosti, ki je posledica zadnjih grozotnih dogodkov, ki jih je morala preživeti Vipavska dolina. Kar mu je bilo na srcu, je povedal brez vsakršnega olepševanja in brez slehernega pretiravanja. Takole mi je pravil:

Letoŕnja trgategv

»Letoŕnja bendima (trgategv) bo srednje dobra. Obrodilo je, kajti čeprav nam je grozna toča, ki je padala dve minuti, oklestila naše plante. Bendimo so nam pa zavlekli dogodki, kakršnih ne pomni najstarejši v naših vaseh. Lepo vreme in gorki dnevi nam bodo dali izvrstno kapljico. Zdjaj ga prešajo in močno vre, tako da boste v Ljubljani z njim lahko zadovoljni, če ga bomo seveda mogli spraviti čez Rebernice. Ampak vrelo je tudi med nami in nas hudo prešalo.

Mir pred nevihto

Kaj bi ti pripovedoval o preteklosti, saj ti je dovolj znana. Nam tam na oni strani se je zdela, da vam na tej strani ni kdove kaj za našo 25 letno usodo. Pa pustimo to, saj se vam je presneto oponeslo. Zadnje čase smo imeli še nekam mir, dasi se nam je tisti mir dozdeval kar skrivnosten in čuden. Naši laški gospodarji so začeli stiskati glave in barantati s čevlji, obleko in kajpada tudi s takimi, ki bi jim bili na prodaj. Pa je takih bilo prav malo med nami!

Tam za goro in po meji pa so šarili čudni ljudje, ki jim spočetka niti imena nismo vedeli. Na ramah so nosili puške, na glavi pa nekake kape z rdečo zvezdo. Ti ljudje so drsali po drčah in grmovju k nam v dolino in nam na dolgo in široko razkladali, da nam pripravljajo svobodo. S seboj so imeli tudi punce v hlačah, ki so nosile karabinke na ramah. Nam se je zdela, da jim manjka moških, ker morajo babe puške nositi. Gnezdili so gori nad Skriljami, v Mačjem kotu in po Nanosu. Povedati moram, da so ti gozdovniki po večini iz drugih krajev, med njimi je bilo tudi precej Istranov, ki pa so med seboj laško govorili, kar se nam je za slovenske narodne osvoboditelje kaj čudno zdelo. Imeli smo tak vtis, da so Lahi igrali svojevrstno igro s partizani in da so se oboji med sebojno podpirali.

Partizanski paradŕ

Najbolj močno so se vgnездili na Erzelnju, kjer je bil glavni partizanski ŕtab. Druga njihova močna postojanka, je bila na Gočah, kjer so imeli v zemljo zakopano brezlično oddajno postajo. Tretja močna postojanka pa je bila Planina, kjer je ljudi dolgo časa strahoval Crni Martin. Naslednja močna postojanka pa so bile Skrilje, kjer je znani Kosovel tiskal partizanske letake in jih po dekletih razpošiljal na vse strani po Vipavski dolini.

Vasi Erzelnj, Goče in Planina so dolgo mesecev bile nekaka republika zase. V te vasi Lahi sploh niso prihajali, kakor bi bilo domnjeno, da partizanskega raja ne smejo motiti. Vaščanom, ki za Lahe nikdar niso marali, se je to imenitno zdelo ter so se s svojo svobodo postavljali, češ naj dolinci kar gori pridejo v partizanski raj.

Črni Martin deluje

Nekak misijonar za partizanstvo na Planini je bil tisti Crni Martin, doma iz Vrtojbe pri Gorici. Ta črni mož je dobre Planince res navdušil za partizanstvo, hodil po hišah in agitiral ter se bahal, zraven pa dekleta lovil.

Bil pa je Crni Martin prodana duša, kakor so Planinci prepozno zvedeli. Bil je dvorezen človek, ki je bil na eni strani v službi italijan-

ske policije, na drugi strani pa hkrati najhujši partizanski priganjač. Nekoč se je zgodilo, da je po nesrečnem naključju ali pa hote in nalašč izgubil več odlokov tržaške policije ali kvesture. Oblast mu je prišla na sled, prijeli so ga in obsodili na smrt. Takrat ga je rešila ena izmed njegovih ljubic. Mož je zbežal v Trst in tamkaj kvesturi ovadil Planince, češ da so partizani.

Zdjaj je takoj bil na nogah ves laški policijski aparat, ki je pridrvel na Planino. S tem se je za to vas začelo nepopisno gorje. Lah so vasi Planino, Erzelnj in Goče izpraznili. Može in fantje so prepeljali v Trst, kjer so bili siromaki hudo mučeni. Na tržaški kvesturi pa so šele spoznali, kdo jih je bil izdal. Bil je tisti, ki jih je bil zapeljal: Crni Martin jih je izdal. Izdal jih je tisti Crni Martin, pred katerim so v svojih hišah ti može morali kleče prisegati zvestobo partizanskemu gibanju. Zdjaj so Planinci, Erzelnjci in Gočani vedeli, kdo je ta partizan, zdjaj so spregledali, pa je bilo že prepozno!

Letoŕnji Mail Šmaren

Po stari navadi so Vipavci tudi letoŕnjega Malega Šmarna dan romali na božjo pot k Mariji v Log pri Vipavi. Bil je miren in krasen dan.

Ko pa smo se proti večeru vračali na svoje domove, smo v Ajdovŕcini začutili že nekako nemirno beganje. Zlasti vojaška skladišča so imela polno vojaških in tudi civilnih obiskov. Vendar kakega nereda nismo opazili, ker so domačini bili zelo disciplinirani.

Naslednjega dne, 9. septembra, pa je s Cola naenkrat pridrvel v dolino ogromen avto, na katerem so se pripeljali partizanski kolovodje. Avtomobil se je ustavil na trgu v Ajdovŕcini, kjer so takoj razvili veliko slovensko zastavo, ki pa je na sredi imela rdečo zvezdo. Ljudstvo, ki mu je slovenska zastava bila 25 let prepovedana, je vrelo na trg, da bi slišalo, kaj se godi. In je slišalo, da je oklicana narodna svoboda. Povedali so, da je zdjaj konec 23 letne sužnosti in da je današnjega dne zasijala zarja prostosti. Kdo bi se mogel našim ljudem čuditi, da so bili tega veseli ter so ta dogodek za dobro sprejeli.

Partizani so zdjaj kar na trgu in vpričo laških vojakov sestavili svojo komando. Nekaj Italijanov je zbežalo, drugi pa so prestopili kar k partizanom, kar se je našim slovenskim ljudem čudno zdelo, češ kako neki naj nas Lah osvobaja laške oblasti? Rekel pa nobeden ni nič, ker nihče ni vedel, kaj in kako. Partizani so zdjaj pozvali tudi domačine, naj pristopijo v njihovo vojsko. Kdor se je priglasil, je takoj dobil puško, ker tega blaga je takrat bilo več ko dovolj.

Ljudstvo je bilo, kakor rečeno, zbežano in je napeto pričakovalo, kaj se bo iz tega skuhalo. Partizanski komandanti, med njimi glavni general Vilfan, pa so začeli zborovati ter so imeli zelo dolge seje. Med tem se je od vseh strani nasulo vse polno partizanov. Partizanke pa so se sprehajale po trgu in prepevale partizanske pesmi. Naglo so začeli snovati razne odbore, kroŕke, celice ter začeli določati, koliko in kaj bo vsaka hiša morala plačati v denarju in živežu.

Preroki na trgu govore

Zdjaj so na ajdovskem trgu postavili širok oder za govornike in odličnike. Na platnu pa so razobesili ogromne napisne: »Živel Stalin!« — »Živel Titol!« — »Živela svoboda!« — »Živela Sovjetska Rusija!« Ni pa bilo napisa Sloveniji, ki so ga ljudje najbolj željno pričakovali. Pač pa je na sredi odra visela velika črna zastava s srpom in kladivom, ob njej pa sta vihrali dve slovenski zastavi z rdečo zvezdo.

Zborovanje ali — kakor so rekli — miting je bil napovedan ob 10 dopoldne. Toda govorniki in drugi odličniki rdeče zvezde so se blagovolili šele ob 11 pripeljati. Tako se je vse do 11 zavleklo. Prišlo je od vseh strani velike trume ljudstva, otroci skupaj, posamezne vasi skupaj — vse so domači partizani že tako organizirali. Zdjaj so se začeli govoriti.

Prvi je spregovoril tovariš Vilfan, suhljat človek z naočniki. Ta nam je najprej nekaj pridigal o svobodi. — Za njim se je oglašil bivši urednik ŕaljivega lista »Čuk na palci« — Franc Bevč, ki je izmed vseh najbolj ŕrupeno govoril. Govoril nam je o luteranski reformaciji in o Matiju Gubcu. Dejal je, da so takrat prav tako, kakor dandanes ljudi strahovali gospodje, ki so nosili barete na glavi in ŕtole in talarje. Zdjaj pa, je pravil, je vse te strahovlade enkrat za vselej konec, ker se začenja nov družabni red z veliko slovensko Rusijo ob strani.

Kdo je bil tretji govornik, ne vem. Vem pa, da je ljudi pozval, naj grejo kakor en moŕ na fronto. Ljudje so čudno gledali, kje je tista fronta, na katero je treba ŕe iti, saj je vojske zdjaj za nas konec. Kakor bi bil moŕ uganil, kaj ljudi muči, jih je potolažil, da od onstran Nanosa prihaja ŕe nekaka laška vojska, ki jo bo treba ŕe uničiti, nakar bo zmaga dobljena. Te besede so ljudi spet hudo poparile in niso prav verjeli, kako in kaj. Pesem »Hej Slovenc!« je po zborovanju kaj klavirno zadnela po trgu.

ŕtirinajst dni republike — »Svoboda vere, ki pa je zastarela reč.«

Nato smo se ŕli republiko in smo imeli kaj pogostna zborovanja. Neke nedelje so partizani sklicali zborovanje v Bratinovo dvorano v Ajdovŕcini. Na zborovanje so poklicali samega tovariša Primoža, znanega Baeblerja. Ta je imel dolg govor, ki ga pa nismo vsega razumeli, ker je govoril o rečeh, ki so nam bile docela tuje. Govoril je, da sta se z nekim Novakom hudo pričkala, kakšna naj bo akcija, da pa je on zmagal proti Novaku ter se je zdjaj pokazalo, kako prav je imel, ko je naglašal, da je treba rabiti silo. Kdo je tisti Novak, tega nam ni povedal, v čem sta si bila navskriŕ, tega pa nismo razumeli.

Pač pa smo razumeli govornika, ki nam je povedal, da je bil v Moskvi in da je ateist, to se pravi brezboŕneŕ. Vendar je pomirjevalno dodal, da naj to ljudi nič ne moti, ker pri njih bo vladala svoboda vere. Vsak bo lahko ostal pri svoji veri, če se mu bo zdelo ŕe potrebno to zastarelo srednjeveŕsko reč ŕe imeti. Zdjaj smo ŕe precej dobro vedeli, pri čem smo, ampak izhoda nismo videli nobenega.

Medtem so prihajali domov domači fantje iz vojaŕnic in pa kranjski interniranci iz taboriŕ. Tudi te so vabili, naj se pridruŕijo njihovi vojski. Fantje so bili od pota upehani in utrujeni, vendar so ŕe prijeli za puške, češ naj pa bo, saj smo med domačimi.

Itrane smo imeli ŕe dovolj in nas za prvi čas to vpraŕanje ni skrbelo. Toda množice partizanov, ki so se nateple k nam, so vsak dan jedle. Bilo je vse polno veselic, ni čudno, da so naše zaloge začele naglo kopneti. Naŕ partizanski raj se je začel spreminjati ŕe v vice. Ko smo v svoji skrbi povpraŕevali partizanske komandante, kdaj dobimo kaj ŕiveža, ker nam bo ta kmalu poŕel, so nam široko odgovorjali: »Vse boste dobili!« Mi pa smo se začeli batŕi, da bo tistega »vsega« komaj enkrat za v lonec.

Začetek gorja

Priŕel je četrtek, dne 23. septembra. Tega dne je nad Vipavsko dolino priplavalo nemŕsko letalo, ki je trosilo letake, v katerih je nemŕska oblast pozivala Slovence na Goriškem, naj se ne upirajo, temveč naj se mirno vrnejo k delu. Ljudje so te letake brali in so zdjaj vedeli, da se raj spreminja v vice. Niso pa slutili, da se bo ta partizanski raj tako naglo sprevrgel v pekel. Ker je nemŕsko letalo nizko letelo, so partizanski preobestneŕi nekje zunaj na gmajni začeli nanj streljati. Letalo se je mirno obrnilo in odplulo. Nič dobrega nismo pričakovali. Ljudje so začeli partizane zmerjati, zakaj streljajo na nemŕsko letalo. Toda, kaj je njih brigala skrŕ domačega ljudstva! Bil pa je to dogodek, začetek gorja, ki je prihrumel nad dolino drugi dan.

Konec igre — ŕalolgra

V petek, dne 24. septembra okoli ene popoldne je nad vas prihrumelo 8 bombnikov, ki so začeli metati bombe. Nekaj hiŕ je bilo razdejanih. Ljudje so pobegnili iz vasi v gmajno, kjer so se vsi preplaŕeni skrivali. Tudi ponoči so spali zunaj, ker si nihče ni upal domov v hiŕe.

Partizani pa so jo s svojimi komandanti tredi prvi popihali ter ubogo ljudstvo, ki so ga

14 dni mamili, prepustili usodi. Partizanska vojska se je malo junsko skrila v Močji kot nad Otlico, kjer so mislili, da so na varnem, češ da Nemcem tja gori ne bo.

V soboto, dne 25. septembra pa se je s Cola pripeljal nemško vojaštvo na oklepnikih in tankih. Ljudje naših vasi, preplašeni še po zadnjih bombah, so zbežali v gmajno. Reči pa je treba, da je bil strah nepotreben, ker se nobeni vasi na Vipavskem ni nič žalega zgodilo, kjer so bili ljudje mirni in doma.

Nemške čete so na primer mirno šle skozi Godovič, ko je brezvestna partizanska patrolja iz bližine Godoviča začela na nje streljati. Zato so Nemci vso vas razdejali. Krivci pa so zbežali.

Skozi vse druge vasi so nato nemške čete mirno šle in se nikomur niti las ni skrivil. Toda nad Ajdovščino, prav za prav nad Zapužami, so partizanska straža streljala na Nemce. Zdaj so se Nemci spustili kar skozi gmajno in krvavo masčevali napad, pri čemer je bilo precej mrtvih. Kakor Godovič, bi bile šle tudi vasi Zapuže, Sturje in morebiti Ajdovščina, ko bi ne bilo uvidenih ljudi, ki so nemški vojski pokazali, da tega niso storili domačini, marveč partizani, ki so v teh krajih tuji. Nemško poveljstvo je to izjavo dobrohotno vzelo na znanje, le zahtevalo je, da morajo v treh urah vsi domačini biti doma, da se vidi, ali niso šli v hosto. In vse vasi so bile v treh urah doma ter tako rešene.

Nato jo je nemška vojska mahnila za partizani proti Mačjemu kotu v hribe. Partizani so na strmo gorsko cesto navajali skale, da bi tanki ne mogli čez. Toda tanki so vse te ovire kar prekobalili. En del nemških čet pa je od Gorice skozi Trnovski gozd udaril na Mačji kot, kjer so se bili utaborili pobegli partizanski junaki. Tam so jih Nemci od dveh strani prijeli. Nastalo je veliko klanje, iz katerega se je nekaj partizanov rešilo proti severu v gozdove. Pri tem je bila vsa vas Dol pri Otlici do tal razdejana in mnogo domačih ljudi ubitih.

En oddelček nemške vojske je šel dalje proti Gorici, kjer so v Brjah streljali nanje, so Nemci vas Brje razdejali. Tudi Ribemberk je nekaj trpel. — Drugi kraji Vipavske doline, vsaj na zgoranjem koncu, pa niso dosti trpeli ali pa nič. Vsekakor pa je bil sad 14 dnevne partizanske republike hudo žalostno razdejavanje, ki so ga zakrivila partizani, ki jim usoda slovenskega človeka ni bila mar. Samo božji Previdnosti se imamo zahvaliti, da smo tako naglo mogli spoznati komunizem in se ga rešiti.

Kaj pa zdaj?

Zdaj živimo v najlepšem miru in redu. Nemški poveljnik je povabil k sebi vaše može ter jim velel, naj si izbere župana in občinski odbor. To se je takoj zgodilo, nakar je poveljnik naročil županu, da je on zdaj slovenski župan ter naj zato samo slovensko uraduje. Tako smo zdaj po zaslugi nemške vojske po 23 letih spet dobili slovenskega župana in slovenski uradni jezik.

Nemški poveljnik nam je še naročil, naj se v vseh zadevah obrnemo nanj, če bi kaj potrebovali. Zlasti nam je naročil, naj se takoj odpro šole. Na vprašanje, kakšne naj bodo naše šole, je nemški poveljnik povedal, da kajpada slovenske, ker so otroci slovenski. Zdaj skrbimo, kako bomo dobili slovenskih knjig, ki so bile celih 23 let prepovedane.

Za zaključek naj povem še eno: Od Gorice je nekaj dni nato prišlo nekaj mož, med katerimi je bil eden, ki se je zgledil pri poveljniku kot bivši naš »podesta«, češ zdaj je v občini po nemški zaslugi spet red in mir in zdaj lahko spet »podeštajemo«. No, po kratki obravnavi je gospod spet odšel, odkoder je prišel.

Mi pa imamo slovenskega župana in slovenske šole in nadaljujemo tam, kjer smo konec leta 1918 prenehali. Tako je zdaj po vsej Goriski. Le dosti dobrih slovenskih učiteljev in profesorjev naj zdaj pride k nam! Slabih ne maramo!

Naročite se na slovensko poljudnoznanstveno zbirko

»SVET«

Mesečna naročnina samo 20 lir
Za polplatno vezane knjige 35 lir

Naročite se na to zbirko čimprej v Ljudski knjigarni ali v upravi »Sveta«, Kопitarjeva 6.

Kaj je NOVEGA

Ustanovitev oblasti vrhovnega komisarja na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«

Na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje« ki ga tvorijo pokrajine Trst, Ljubljana, Gorica, Furlanija, Istria in Kvarner vključno s pripojenimi področji Sušaka, Bakra, Cebra, Kastva in Krka je Gauleiter in državni namestnik dr. Rainer prevzel celotno civilno in javno oblast kot vrhovni komisar na operacijskem ozemlju »Jadransko Primorje«.

Vsa oblast in javni uradi tega področja so podrejeni vrhovnemu komisarju.

»Slovenec« — 70 letnik

Dne 14. oktobra je minilo 70 let, odkar je izšla prva številka slovenskega katoliškega lista »Slovenec«. List »Slovenec«, ki je izšel prvokrat dne 14. oktobra 1873, je izhajal spočetka po trikrat na teden. Ustanovil ga je duhovnik in dolenski rojak Jerič, soustanovitelj pa mu je bil državni poslanec kanonik dr. Karel Klun, ribniški rojak. Ta je v list pisal politične članke, načelne članke pa je vanj pisal profesor Maru, ki je bil doma iz štangarskih hribov, tedaj tudi dolenski rojak. — Kasneje je »Slovenec« začel izhajati kot dnevnik ter postal najbolj razširjeni slovenski dnevnik. Želimo mu obilno božjega blagoslova še za naprej v blagor slovenskega naroda!

Dopust državnih in javnih uradnikov-domobrancev

Šef pokrajinske uprave v Ljubljani, predsednik gen. Leon Rupnik je izdal na vsa drž. oblastva urade in ustanove v ljubljanski pokrajini, ter na vse urade in ustanove pod državnim nadzorstvom odredbo, na podlagi katere se vsi domobranci-dobrovoljci, ki so v državni ali javni službi, morajo smatrati od dne vstopa v eno od domobrantskih edenec pa vse do stopanja v veljavno uredbo o slovenskem domobranstvu, kakor da so na plačanem dopustu. Pripadajo jim vsi dosedanja prejemki v polni meri.

d 13. oktobra je minilo leto, kar je bil od partizanov ustreljen bivši ban dr. Natlačen. Slava njegovemu spominu!

d Samostojna monopolska uprava je ustanovljena v Ljubljani.

d Prva slana v Ljubljani in okolici je bila letos 13. oktobra.

d Da bi pospešili svilarstvo, so v letošnji jeseni nasadili v trboveljskem okrožju nad 3000 murv, sani Trboveljani so posebej nasadili 10 tisoč omenjenih dreves.

d Prodaja opečnih izdelkov je sedaj oproščena kontrole in si more vsak opeko prosto nabaviti pri opekarnah.

d Novi uradni razglasi so izšli pod sledečimi naslovi: Spremembe predpisov o začasnih vojni dokladi, Cenik za brivske in frizerske obrate, Uradno pojasnilo o zapori cen, Terjatve internirancev, Terjatve proti talijanskim oboroženim silam, Vrnitev zaseženih prostorov, Vsako dovoljevanje višjih cen prenovavano.

d Osemdesetletnica rojstva je praznovala te dni v Ljubljani Terezija Hrenova, dobrotljiva, dobro znana študentovska mama. Živel!

d 70-letnik je postal Avgust Kuhar, posestnik in gostinčar v Zg. Kašlju, sin pokojnega prvega nadučitelja pri Dev. Mar. v Polju, Bog daj zdravje!

d Glavni oltar v frančiškanski cerkvi v Ljubljani nosi letnico 1743 ter je delo znanega ljubljanskega kiparja mojstra Robba Frančiška, rojenega nekje na Beneškem l. 1698 ter živečega v Ljubljani od l. 1721 dalje. Ta oltar je dragocena umetnina tega največjega baročnega ljubljanskega kiparja, ki je med drugim izdelal tudi znani vodnjak pred magistratom, prelep oltar sv. Frančiška pri Sv. Jakobu, euharistični oltar v stolnici ter še mnogo drugih umetnin, ki spadajo med

NOVI GROBOVI

V Kranju je umrla 78letna Ana Pirčeva roj. Likozar. — V Mariboru so umrli: 60letna Lucija Adam, 50letna Terezija Benedičič, 15letni France Koren, 50letna Marija Kramer in 79letni France Kelbič. — V Studencih so odšli v večnost: 48letna Terezija Klančič, upokojenec Ivan Gradušnik in Jožef Novak. — Na vzhodnem bojišču je padel Ladislav Bizjak iz Maribora. — V Slivcah pri Raketu je zapustil solzno dolino posestnik France Matičič. — V Štepanji vasi ☼ pokopali Kregarja Ivana. — V Mariboru je po dolgi bolezni umrla Leopoldina Heričeva. — V Brežicah so komunisti ubili Lojzeta Kozince. — V Ljubljani so odšli v večnost: tiskarniški ravnatelj v pok. Mihael Rožanec, 98letna Alojzija Rakovec, 76letna vdova po veletrgovcu Judita Medved roj. Šuha, 74letna vdova po učitelju, rodom iz Mavhinj na Krasu, Roza Černe roj. Legiša, trgovski zastopnik Aleksander Wislak, nadzornica žepkarških del v pok. Ivanka Jereb, orožniški stoltnik Martin Gajski, domobranec Štrube Rudolf iz Mirne na Dolenjskem, vpokojena učiteljica Ivanka Svetlič roj. Kralj in žena uradnika Vzajemno zavarovalnice Frančiška Čuč. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

najlepša kiparska dela baročne Ljubljane. 200-letnice tega oltarja se v skromnih besedah spominja glasilo naših frančiškanov »Cvetje z vrhov sv. Frančiška« v zadnji številki za september in november.

d Trgovina z zeljem in repo. Nakup in prodaja zelja in repe (sveže in kisle) je v Ljubljani dovoljena edinole tvrdkam, ki imajo obrtno pooblastilo in dobe za to še odobrenje Prevoda. Vse v Ljubljano uvoženo zelje in repa se mora oddajati samo tvrdkam, ki jih določi Prevod po § 1. te naredbe. Pridelovalci pa smejo to blago tudi sami prodajati, toda edinole na trgu. Tržiški organi mestne občine ljubljanske so dolžni nadzirati izvajanje tega predpisa. Cena za svežo zelje pri pridelovalcu je določena na 1 liro za kg, za svežo repo pa 0,55 lire kg. Prodajne cene na drobno se ravnaajo po maksimalnem ceniku, ki ga odobruje pokrajinska uprava (1,50 lire za zelje in 0,75 lire za repo).

d Zatemanitev traja sedaj od šeste zvečer do šeste zjutraj.

Rusi prihajajo!

Ze celi dve leti poslušamo od komunistov razširjene laži, češ, da bodo Rusi zdaj-zdaj tukaj. Ze poleti leta 1941, komaj, da je izbruhnila vojska med Nemčijo in Sovjeti, so se komunistični agenti že lagali češ, da so Rusi že na Ogrskem, da so že v Pančevu, da bodo kmalu pri nas itd.

Ta lažniva igra se ponavlja zdaj ves čas, kar komunisti v naših krajih in na jugu uganjajo svoje grozovitosti. Lansko leto se jim je enkrat posrečilo, da so nekje zajeli nekaj mladih ruskih fantov, ki so prišli nekam na Štajersko delat. Te so potem kazali kot Ruse. Ampak ti ruski fantje so se kaj malo brigali za naše komuniste, temveč so porabili prvo priliko, da so našim komunistom ušli.

Zdaj pa se je zares zgodilo, da je cela ruska vojska prišla semkaj doli v ta partizanski raj. Za enkrat ta vojska deluje le na Hrvaškem; ni pa nemogoče, da pride obiskat tudi naše partizane. Toda povedati moramo, da naši partizani te vojske ne bodo nič kaj veselili.

Rusi, zlasti pa Ukrajinci, so namreč do grla siti boljševiške strahovlade Jožeta Stalina in njegovih krvavih komisarjev. Iz milijonov ruskih vojnih ujetnikov in pa iz množic tistih Ukrajincev, ki so z Nemci odšli iz svojih krajev, preden so se Nemci umaknili, se je ustanovila močna kazaska vojska pod poveljstvom generala Vlasova, ki se bojuje zoper boljševike.

Velik del teh kazakov se zdaj bori na Balkanu, zlasti v Dalmaciji. Listi poročajo: da se čete odlikujejo »po posebnem odločnem kojevanju«, kar v navadnem jeziku pomeni, da z njimi ni dobro čezenj zobati. Ni nemogoče, da bodo ti kazaki zdaj obiskali tudi naše partizane, da bodo ti spoznali, kako se pravi ruski človek vojskuje zoper komunistem.

Naši gospodski komunisti so dve leti klical vruga nad naše ljudstvo, zdaj se utegne zgoditi, da ga bodo sami videli in okuhalit!

10

Robinzonove ZGODBE

»Kaj pa divje zverine iz prve noči?« bo vprašal čitatelj. Odkritosrčno priznavam, da so bile zgolj sad moje zmucene domišljije. Morda je bil veter, ali grom, ali pa kriki neskojnih živali, ki sem jih pozneje odkril, ki so se mi zdeli kot rjavenje divjih zveri.

Ker sem spoznal, da je upanje na skorajšnjo rešitev precej negotovo, sem sklenil, da se bom še podal na zapuščeno ladjo in odnesel z nje vse, kar bi mi količkaj moglo koristiti. Sicer pa, čemu bi prepuščal morju, kar bi lahko ohranil zase.

Začel sem ladjo naravnost pustiti. Iztrgal z nje vrvi, jadra, deske, železo in vse, kar sem le mogel odnesti. Bil sem tako srečen, da sem našel še velik zaboj prepečenca, drug zaboj poln moke, manjši zaboj sladkornja in tri sodčke ruma in žganja. Bil sem presrečen zaradi te najdbe.

Nekoč pa sem imel smolo. Splav, ki je bil preveč naložen in tovor slabo pritrjen, je zadel ob skalo in se prevrnil. Tudi jaz sem s tovorom vred zdrknil v valove. Kako mi je bilo hudol... Ne zaradi kopeli, te sem bil že vajen, ampak zaradi bogatega plena, ki je bil za vedno izgubljen.

Z lahkoto sem dosegel breg, a kaj bo s tovorom!... Ob oseki se mi je posrečilo rešiti nekaj stvari, toda mnogo drugih, posebno železni predmeti, na katere sem še posebno pazil, so bili izgubljeni za vedno.

Mislil sem na to, da bi me lahko doletelo še kaj hujšega. Enako sem mislil tudi še pozneje ob podobnih prilikah.

Odkritje zlata.

Trinajst dni sem že bil na otoku in enajstkrat sem že obiskal ladjo, s katere sem vsakokrat prinesel nov plen, tako da bi jo bil polagoma popolnoma raztrgal in po kosih prinesel na breg. Ko sem dvanaajstič prišel nanjo, se je dvignil močan veter, ki mi je oviral vrnitev na suho. Ni mi preostalo drugega, kakor da počakam, da se veter poleže, kajti vedel sem, da ne bo trajal dolgo. Ko sem sedel v brezdelju v kapitanovi kabini, ki sem jo že pošteno očistil, sem dvignil pogled proti stropu in opazil na majhni polici neko stvar. Splezal sem na zaboj in potegnul s police majhno težko skrinjico. Kaj neki je bilo v njej? Ker nisem imel ključa, sem odprl pokrov z dletom. Pri tem delu me je prevzel nek čuden občutek: zdelo se mi je, da kradem... Naj bo kakor koli, odprl sem skrinjico, v kateri sem našel britve, škarje, igle, sukanec; v drugem predalčku srebrni pribor, v manjšem in bolj skritej pa lep kup srebrnega in zlatega denarja.

Ko sem gledal to bogastvo, sem se žalosten nasmehnil in dejal: »O, bleščeča kovina, kako si ničvredna v mojih očeh, ker si popolnoma brez koristi. Nisi vredna niti majhnega truda, da bi te odnesel s seboj, ker mi je da-

nes kos železa mnogo koristnejši od tebe. Ostani tu zapeljivka tistih, ki živijo v svetu, ostani tukaj, dokler se ne potopiš v globine morja.« Vrgel sem zlatnike s prezirno od sebe, da so se žvenketaje raztresli okoli. Kaj hotel! Ta žvenket je omajal moj prvotni sklep; spustil sem se na kolena in začel pobirati denar, ki sem ga potem zavil v krpo in ga spravil za srajco z besedami: »Bog ve...«

Pravkar sem hotel zgraditi nov splav iz desk kapitanove kabine, ko se je nebo stemnilo in se je vetrič spremenil v oster veter. Prišel sem do spoznanja, da zdaj ni bilo časa, da bi si zbil splav, pač pa sem moral pohiteti, da sem rešil samega sebe. Odhitel sem torej z ladje in splaval proti bregu, ne brez nevarnosti, in to prav po krivdi prokletega zlata, ki sem ga vzal s seboj. Skoraj bi bil postal njegova žrtev. Medtem je veter postajal vedno močnejši in dvignil se je pravi vihar.

Neurje me ni bog ve kako vznemirjalo, ker sem bil na varnem v svoji hiši sredi bogatega plena. Bil sem popolnoma miren in poln zaupanja v bodočnost.

Vihar je trajal vso noč. Ko sem zjutraj pogledal proti morju, nisem več videl ladje. Tega mi je bilo zelo žal; toda tolažil sem se z mislijo, da sem z nje odnesel vse najboljše reči in tiste, ki bi mi mogle biti najbolj koristne. Nisem dolgo žaloval, pač pa sem posvetil vso pozornost skrbi, da bi svoj novi dom čimbolj varno in udobno uredil.

Nova hiša.

Bivališče, ki sem ga do zdaj imel, ni bilo preveč varno v primeri neurja in tudi bi se ne počutil brez skrbi v njem, če bi ga napadli divjaki, ako bi se kdaj pojavili, ali pa divje zveri. Poleg tega pa je bil kraj preveč odprt proti morju in močvirnat, zato brez dvoma nezdrav. Moral sem se preseliti.

Začel sem iskati bolj primerno mesto v višje ležečih krajih. Odkril sem malo dolinico, vso poraščeno z visoko travo, ki je na eni strani mejila na visoko goro. S te strani bi se mi nihče ne mogel približati, če bi ne imel peruti. Tukaj sem odkril votlino, katere odprtina je bila podobna vходу v podzemsko klet. Prav poleg te vo-

tlino sem sklenil zgraditi novo bivališče, ker se mi je ta kraj zdel kakor nalašč. Bil sem tukaj na varnem, zrak je bil zdrav in v neposredni bližini je izviral čist studenček. Gora bi branila hišo pred pekočimi sončnimi žarki, ni mi pa ovirala pogleda na morje, kjer je bilo vse moje upanje; upanje namreč, da bom nekoč zagledal kako ladjo, ki bi mi prinesla rešitev.

Najprej sem zafrtal prostor pred votlino s pomočjo malega kola in dolge vrvi, kakor to delajo vrtnarji za gredice. V ta polkrog sem zasadil dve vrsti močnih kolov v razdalji šest palcev drug od drugega. Vsi so bili na gornjem koncu ospičeni. Kole sem povezal med seboj z vrvmi in prostor med obema vrstama napolnil z zemljo, tako da sem naredil pravo obzidje.

Vrat nisem naredil. Šel sem preko ograje s pomočjo lestve, katero sem potem potegnul za seboj. V tem zavetišču sem bil varen kakor v trdnjavi.

To delo je bilo dolgo in utrudljivo, ker sem moral za kole sekati drevje v bližnjem gozdu, jih obtesati, odveč na mesto in zasadih v zemljo. Prav tako sem moral speljati veliko količino zemlje. Namesto samokoline sem uporabljal velik zaboj, katerega sem vlekel z vrvi. Delo je bilo utrudljivo, a potrebno. Votlino sem skrbno osnažil in naredil iz nje stanovanje, namreč spalnico s posteljo in nekaj okraski. Pred votlino sem postavil zavdanja vreden šotor, ki naj bi mi služil kot dnevna soba. Na svojo hišo sem bil tako ponosen, kot kralj na svojo palačo.

Polagoma sem znesel v novo bivališče vse svoje bogastvo in spravil na varno posebno tiste reči, ki bi jim mogel škodovati dež, ki je na tem otoku bil zelo pogost in močan.

Povedal sem že, da sem si uredil udobno spalnico, toda v jasnih in toplih nočeh sem raje spal na prostem v viseči mreži, ki sem jo pritržil med dve drevesi sredi trdnjave. Kolikokrat sem ležal v tej mreži opazoval preskrasno zvezdno nebo. S pomočjo svojega znanja o zvezdoslovju sem skušal uganiti, na kateri točki zemeljske oble živim in premišljeval o tem, kdaj se bo prikazala na obzorju kakva ladja... dokler nisem mirno zaspal, kakor otrok v zibelki.

Neumorno sem delal in si skušal pripraviti vse udobnosti, ko je nena doma nastala silna nevihta z močnim dežjem in me presenetila pri delu. Stekel sem hitro proti votlini, toda za bliskalo se je in ves omamljen sem se zgrudil na tla. Tedaj pa se mi je zbudila strašna misel: »Joi, moj smodnik!«

Bil sem ves prepaden ob misli, da bi strela mogla uničiti vso mojo zalogo smodnika. Ni me toliko prestrašila misel, da bi v tem primeru zletel v zrak z vso svojo zalogo, kot pa dejstvo, da bi bil izgubljen, če ne bi imel več streliva. Kako naj si prekrbim žive? Kako naj se branim pred mogočimi sovražniki?... Kakor hitro se je nevihta pomirila, sem razdelil smodnik na manjše količine in ga spravil na različne kraje, tako da tudi če bi se vnela ena zaloga, bi druge ostale nepoškodovane. Imel sem skoraj 250 funtov smodnika, ki sem ga razdelil na sto delov, ga dobro zavil v cunjce, kar sem storil tudi zato, da ga obvarujem pred vlago. Te zavojce sem spravil v manjše luknje, ki sem jih našel v skali, ali ki sem jih sam naredil. Razumljivo je, da to delo ni bilo prav lahko in da sem se z njim trudil več dni. Pri tem delu sem pozabil na svojo osamljenost, na svoj žalostni položaj, na negotovo bodočnost in še druge težave.

(Dalje prihodnje.)

51

Vsakikrat sem z ladje prinesel nov plen

TRST OB JADRANU

Pogled na Trst ob Jadranu

Ostanki rimske bazilike pri so. Justu v Trstu

Veliko primorsko mesto Trst je bilo pred prvo svetovno vojno najvažnejše pristanišče ob Jadranskem morju. Ker je Trst po vojni izgubil svoje naravno zaledje, je padel nekoliko tudi pomen tržaške luke, vendar je Trst ostal še vedno važno križišče železnic Benetke—Milan, Gorica—Beljak—München, Ljubljana—Dunaj—Reka in dr.

Trst ima mnogo važnih stavb. Zanimiva je tudi cerkev sv. Justa, ki stoji tam, kjer je bil svoje dni starorimski tempelj. Sezidali so jo v 14. stoletju iz teh starorimskih poslopij in jo v poznejši dobi razširili z mnogimi kapelami.

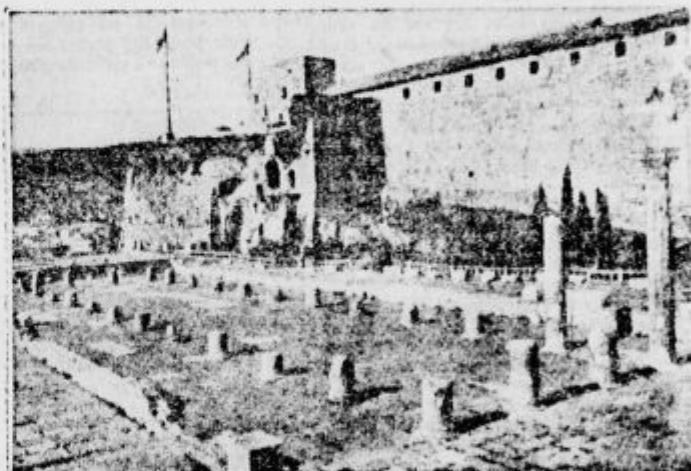
Trst šteje okrog 250.000 prebivalcev, med katerimi je precej Judov. V mestu in okolici je močno zastopan tudi slovenski živelj.

V starem veku je bil Trst (Tergeste) za cesarja Avgusta rimska kolonija. Ob preseljevanju narodov so gospodovali Trstu vrstoma Goti, Bizantinci, Langobardi in Franki. Leta 1216 je bil Trst tudi v svetnem pogledu pod škofovsko oblastjo, leta 1295 pa je postal popolnoma avtonomen. Leta 1382 so si Trst osvojili Habsburgovci, za Napoleonovih vojsk je bil Trst v francoski posesti.

V svetovni vojni so Italijani osvojevali Trsta proglasili za svoj glavni cilj. V nemškem Velikem Herderjevem leksikonu čitamo da si je takratni italijanski vojskovodja Cadorna v 11 so-kih bitkah zaman prizadeval, da bi Trst osvojil. Šele po končanem premirju 3. novembra 1918 so Trst brez odpora zasedle italijanske čete.

Morda bo »Domoljubovec« bralce zanimalo tudi sledeče:

Zgodovina Trsta nam kaže, kako so v srednjem veku oblegali mesta, ki so bila dobro utrjena. Beneški poveljnik Dommika Mihael je pričel 23. dec. 1368 oblegati Trst in je poslal beneškemu dožu poročilo, iz katerega posnemamo:

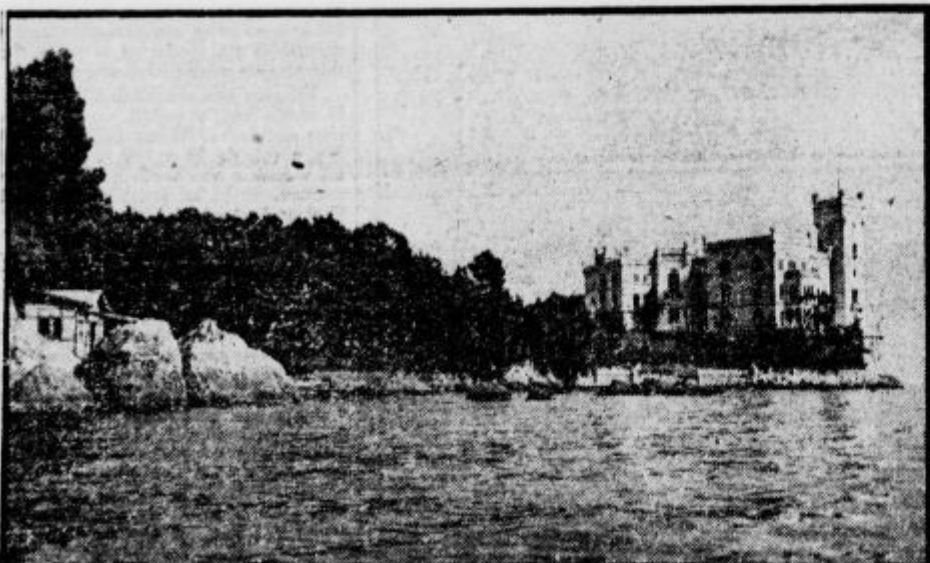
Ostanki rimskega gledališča

»Postavili smo koče okoli obzidja in jih pokrili z vejami. Pošljite mi orožja in pušk. Vreme je zelo deževno, vojaki se pritožujejo, mnogi so že pobegnili. Tla so tako razmočena, da bi lahko v njih živele jegulje. — Pošljite denarja, da popravim kovinske stroje, ki jih je pokvaril dež. Mnogo pešcev je pobegnilo. Potrobujem vojake, vendar Benečane. Da zavzamem Trst, nujno rabim najmočnejše stroje. Vojakom primanjkuje obleke in obuvala. Zaradi tega zelo trpe, zlasti nočne straže. Iz Karnije je prihitelo mnogo ljudi Tržačanom na pomoč. Poskusili so s protinapadom, vendar so bili odbiti.«

V februarju je sledilo sledeče poročilo beneškega poveljnika: »Tržačani nam povzročajo s svojimi stroji mnogo škode. Zavzeli smo grad Moko. Tržačani so spet napadli, vendar smo jih odbili. — V noči 15. marca sem poskušal napad na mesto, ki se pa ni posrečil.«

Oblega je trajala do 18. novembra 1369, torej skoraj eno leto. Tržačanom je prihitel na pomoč avstrijski vojvoda Leopold z 10.000 možmi. Toda Benečani so pobili njegovo vojsko. Tako se jim je slednjic Trst udal, oduril je mestna vrata, skozi katera je skorakal novi poveljnik beneške vojske Karel Loredan s 1000 vojaki-pešci in 40 konjeniki.

Tako v starem veku. Bodočo usodo Trsta kuje sedanja svetovna vojna.

Grad nekdanjega avstrijskega cesarja Maksimilijana — Miramar

U. Mioni — V. Lovšin

Zgodovinski roman
iz časov sv. Pavla

RAHEL

»Jakob, ki živi med Judi, prav ravna, da spoštuje Postavo in živi kot Jud, da nakaže, da Odrješnikovi nauki niso nasprotni, marveč da dopolnjujejo Postavo; jaz pa, ki moram živeti med pagani, prav delam, da se je ne držim, da dokažem, da je Jezusov Duh, duh svobode, medtem ko je Duh Postave duh sužnosti. Sem pa sicer popolnoma pripravljen živeti kot Jud med Judi, da pripeljem Jude k Jezusu, kakor sem prepričan, da bi bil Jakob med pagani pogani, da pripelje nevernike h Gospodu.« vzklikne Pavel in že nadaljuje: »Poglejte te moje spremeljavalce, izbrane evetke, ki sem jih vzgojil med ribodlovjem poganstva; duše, ki gore od ljubezni do našega Boga in Zveličarja Jezusa Kristusa in so že trpeli zanj. Ti nas ljubiš, kakor nas ljubiš vsi verniki, ki sem jih pridobil med narodi. Spominjajo se svojih bratov v Jeruzalemu. Vsako nedeljo vsakdo kako stvar na stran dene, da pomaga vaši potrebi in lahko vam rečem, da si nekateri pritrjujejo celo najpotrebnejše, da dajo miloščino; ne nastijo se nikoli popolnoma; pritrjujejo si kruh od ust, da vas nasitijo. Napravili so dolgo pot, da nas vidijo, in se ob pogledu na nas okrepe in nam prinese svoje milodare; in vi jih hočete odbiti in jim naložiti breme, ki ga še sami ne zmorate?« razgret vpraša apostol.

»Naši se bodo spametovali, ker ljubiš Jezusa; toda pazi se dobro nekračšenih. Daj se malo videti in bodi previden,« opozori Pavlin strica.

»Duh Gospodov me hoče v Jeruzalemu. Naj se zgodi božja volja,« ginjen ponovi Pavel.

Natanael se je pridružil Pavlinu, da bi povedal stricu zgodbo svoje ljubezni; toda sedaj, ko je bil poleg njega, si ni upal. Razumel je, da je Pavel zatopljen v mnogo bolj izvršene zadeve, kakor da bi ga mogel zaplesti z malo ljubeznijo mladineca.

Pavel je bil general, ki je moral privedi poganske vrste v hlev Kristusove Cerkve; veliki osvojevalec, ki naj pridobi svet za Kristusa. Tak moč se ni mogel ukvarjati s takimi malenkostmi.

Dospeli so do Jopskih vrat in vstopili v sveto mesto.

6. poglavje.

NA GORI SION.

Pavel je molil v goraji sobi Mnazonove hiše. Velika dvorana je služila samo za zbiranje vernikov. Pavel je bil zato sam in nemoten. Njegovi spremeljavalci so bili deloma na dvorišču, deloma po drugih sobah, kjer so se razgovarjali z nekaterimi kristjani, ki so jim prišli voščiti dobrodošlico.

Pavel je mnogo molil; njegovo življenje je bilo neprestano povzdiganje duha k Bogu. Zatekal se je k njemu s ponižnimi prošnjami, prosil luči in milosti, čutil Gospodovo bližino in se popolnoma prepuščal Njemu. Živel je v Jezusu in za Jezusa. Iz te zaupne molitve je črpal Pavel svoje globoko znanje, svoje goreče usmiljenje, svojo močno ljubezen, svojo stanoovitost; ta je bila oporišče, okrog katerega se je sukalo vse življenje apostola, bogoslovca, borca in svetnika. Molitev je bil začetek vsakega njegovega dejanja; spremljala ga je pri delu in on je našel v njej tudi svoj odpočitek. Ure molitve so bile prav sladke, saj se mu je tedaj razodeval Gospod.

Bil je tako sladko zatopljen v molitev, da ni slišal trkanja na vrata in tudi ni opazil, da je vstopil v sobo Luka. Zdrznil se je šele, ko mu je ta rekel:

»Prišli so Jakobovi služabniki, da te odvedejo k njemu. Starešine te čakajo.«

»Pridem,« odgovori Pavel. »So drugi pripravljeni?«

»Da. Toda ti si še tešč.«

»Kaj potrebuje telo hrane, kadar je duh pri Bogu?« vpraša in stopi z Lukom na notranje dvorišče, kjer so ga njegovi potni tovariši pričakovali. Prišla sta dva Jakobova dijakona, katera poznamo že od včeraj, da ga popeljeta.

Mnazon ni hotel pustiti gosta oditi tešč in je toliko prigovarjal, da je Pavel le vzel grizljaj. Nato je odšel.

Mnazonova hiša je stala v doljnem mestu, poleg Eehijevega obzidja, medtem ko je Jakob stanoval na Sionu. Bil je na tem svetem griču, kjer so se osredotočili kristjani in kakor so v Rimu, Korintu in Aleksandriji imeli svojo četrt kot prednost pred judi, tako so bile tudi v Jeruzalemu nekatere ulice naseljene izključno od kristjanov. Ti so se naselili na Sionu, okrog hiše, v kateri je Odrješnik postavil evaristično daritev. Tu je stanoval tudi Jakob.

Pavel je moral prehoditi s tovariši skoraj celo mesto.

Jeruzalem ni bil lep. Ozke ulice so se vile po gričkih in so bile ob straneh zadelane z grobnimi hišami brez oken. Lepota judovske hiše se je kazala edinele proti dvorišču, obdanem od strebrišča, ob katerem so gojili vrtove, ki so jih namakali vodometi. Prav redke so bile palače z lepim pročeljem, pa še to izključno iz zadnjih časov, ko je zidal Herod in njegovi nasledniki. Izrael je osredotočil ves dragoceni material in veličastno zidavo v templju, čigar velikansko obzidje je gospodovalo nad mestom in ga je bilo videti od povsod, zdaj kot ozadje cest in zdaj zopet kot belina marmorja, blesketajočega od zlata nad rjavo skupino hiš.

Pavlovi tovariši ki so bili navajeni na lepa mesta v Macedoniji ali Mali Aziji in ki so videli blesk Aten in bogastvo Smirne, blagostanje Efeza ali veličastno Antiohije, so bili razočarani in so delali svoje opazke.

»To naj bo Jeruzalem, mesto velikega sijaja, opevano od pesnikov?« so se spraševali.

»Tudi v gredem telesu lahko prebiva lepa duša; in duša, ki kaže pravi Jeruzalem, je njegov tempelj, prava vera in mesijanska slava. Bog je izbral vedno to, kar je nizko v obeh ljudi, da je osramotil ošabne, in kar je slabotno, da je premagal mogočne, in ravno izraelsko ljudstvo je bilo tako majhno in ubogo v primeru z Rimom ali Grčijo, veliko in mogočno pa v veri in mesijanskem pričakovanju, da ga je Bog izbral za orodje odrešenja,« odvrne apostol.

Ceste so bile prenapolnjene romarjev, da je bilo prav težavno priti naprej. Pavlovi tovariši so si lahko mislili, kakšne so bile prve Binkošti, ki so bile četrstojletja prej, in občudovali božjega Tolažnika, ki si je izbral v svoji božji modrosti za svoj prihod ta dan velikega navala, ker so potem veselo novice raznesli romarji domov gredé po krajih oddaljenih od sveta.

Videli so judovske duhovnike, belo oblečene, nekatere peš, nekatere na belih mulah, nupuhnjene, ognjevit, prezirljive, rod, ki je kupčeval z vero in svetščem, previdarno opazoval romarje, prodajal blagoslove in daritve, se ni zmenil za Mesija in se skušal edinele obdržati v časti, da ne izgubi stare slave; bili so prijatelji Rimljanov, predrzni do skrajnosti, dvomljivci in skoraj brezbožniki; bili so sveti rokodelci, kakor so podedovali od staršev in dedov do sveteništvo, ki je bilo izključna pravica njihovih rodbin in so ga izvrševali kot nekako vsakdanje rokodelstvo in se skušali z njim kar najbolj okoristiti.

Videli so farizeje v njihovih domišljavih oblačilih, z resami, šopi, svetimi trakovi, s trakovi Postave zavezanimi okoli čela in rame in pritrjenim na prsih; stopali so zelo previdno, da se ne bi zavedali ob potnike ali celo ob hišne zidove. Vsak potnik je lahko nečist; eni, ker so pagani, drugi, čeprav Judje, so občevali s pagani in so se onečedeli. Koliko nevarnosti, da bi lahko postali postavno nečisti! Bili so istočasno nupuhnjeni, ponosni na svojo svetost, prepričani, da so posebni ljubljenici božji in da imajo ne eno, marveč tisoč pravic do nebes, prepričani, da jim ni treba drugega kot migniti s prstom, da pridejo v božjo slavo.

Videli so esene, suhe, rumenkaste in belo oblečene; deželane, imenitnike in mnogo tujcev. Videli so jih oblečene zelo različno; v rimski togi, ki jo je nosil bogat judovski bančnik

iz Rima ali judovski vseučiliški profesor iz Aleksandrije, v narodnih nošah iz Italije, Spanije, Libije in Orienta, pa do revno oblečenih ribičev iz Galileje.

Kako nasprotje med romarji, ki so bili po božni, zbrani, skromni, ki so se bližali hiši Gospodovi, in brezbriznostjo ter prekupčevalstvom mešanov, ki so izkoriščali tempelj in ki so bili romarji zanje samo predmet, ki ga je treba oskustil!

Tisoč zapk so napeli nad preprostimi romarji, samo da bi izvahili denar iz njihovih žepov; povsod sobe v najem, gostilne vseh vrst, potujoči prodajalci, ki so prodajali svojo robo; prodajali so spomine iz Jeruzalema, ponujali so za vodnike in tolmače, predlagali izlete v Betlehem, k Jorkdanu, k Mrtvemu morju, na Samuelov grob ali k drugim svetim in slikovitim krajem. V menjalnicah so zvenketali njihovi kovanci in ponujali so tempeljske slike, ki so pravega izvora in katere edino sprejmejo v svetišču, v zameno za grški ali egiptovski denar; tudi ženske, premalo oblečene, so prodajale same sebe; prostitucija je bil velik madež judovstva in grešnica, spreobrnjena od Zveličarja, je imela številne tovarišice ponižanja, le male pa spametovanja.

Srebrne trombe so zadonele iz višin in napolnile mesto s svojim glasom, ki je bil kot glas iz nebes in vabile k molitvam.

»Slovesno bogosluzje se bo začelo. Požurimo se!« so izgovarjali številni romarji in pospešili korake.

»Te trombe?« vpraša Luka Pavla.

»Sedaj je tretja ura. Danes je predpraznik Binkošti, v templju se opravlja slovesna daritev in trombe vabijo vernike.«

»Ali pridemo tudi mi?«

»Sedaj gremo k Jakobu. Jutri pojdit. Samo Timotij, ki sem ga jaz obrezal, ker je judovske matere, lahko vstopi na dvorišče vernikov in prisostvuje daritvi; drugi pa morajo ostati na dvorišču poganov; slišali bodo petje, vonjali vonj kadila, ne bodo pa prisostvovali obredom,« odgovori Pavel.

Luka je bil nezadovoljen. Hotel bi stopiti v svetišče, da bi videl kraj, kjer je angel Gospodov naznanil Zahariju rojstvo Predhodnika; toda Nikanor ga je opozoril:

»Ako se drzneš stopiti v tempelj neobvozan, boš umorjen.«

»Tudi sedaj, ko je Jeruzalem pod rimsko oblastjo?«

»Da. Rimljani spoštujejo naše običaje. Zdaj so nad vrati, ki vodijo na dvorišče izraelskih sinov, napisli v velikih črkah na bakrenih ploščah, ki groze s smrtjo neverniku, ki bi si drznil vstopiti.«

Prišli so v tesno ulico, pred hišo že davud zidano, ki je bila brez oken.

»Tu smo,« pravi Nikanor in potrka.

Vrata so se odprla in stavec jim je velel vstopiti.

Jakob je čakal v dvorani, ki je služila za bogosluzje.

Dvorana v prvem nadstropju je bila obsežna; visoka okna so se odpirala na dvorišče. V ozadju je bila zaprta omara; pred njo je bila lesena miza, okrog katere je bilo nekaj sedežev, mnogo stolov in klopi je bilo postavljenih tako, da kdor je sedel, je gledal na mizo, za katero je sedel Jakob obdan od starešin, ali od jeruzalemskih duhovnikov, ki so imeli skoraj vsi škofovsko čast, med katerimi je bil Sila Marko, Abibon sin Gamaliela in nekaj drugih judovskih spreobrnjenecov ter strogih privrženecv Postave.

Ko je vstopil Pavel s svojimi spremeljavalci, so vsi vstali in Jakob je šel Apostolu naproti. Oba starca se objameta in ginjena poljubita. Med njima ni bilo nesoglasja. Oba sta bila ljubitelja Gospoda, želna pripeljati k njemu mnogo duš, razširiti kraljestvo in razliti slavo. Sredstva, ki sta jih uporabljala in pota, ki sta jih nastopala, so bila različna. Jakob je bil prepričan, da mora biti judovsko ljudstvo ponižano; Jakob je zahteval kar najstrožje izpolnjevanje Postave od strani kristjanov in mislil, da bo s tem uklonil trde judovske tilnike in da se bodo ti uklonili pod sladki jarem evangelija, medtem ko je Pavel videl v Postavi največjo oviro za razširjenje vere. Vsakdo je torej spoštoval obzire drugega in mu obetal najboljše uspehe.

(Nadaljevanje prihodnj.)

KRATKE

z vsega sveta

List »Gardistac piše: Edini cilj Slovaško je ostati zvesta sami sebi in pomagati Nemčiji, ki je dala Slovaški samostojnost.

Invarizija na francosko obalo bi pomenila za napadaleca samomor, je izjavil neki ameriški senator.

Španska policija je prišla vojnika Korela Rovija, ki je pomoril v španski vojni zlasti številne španske nacionaliste.

Sovjeti zahtevajo nadzorstvo nad Dardanelami piše švedski list »Dagblitt Allehandat.

Dobave angleškega premoga so dosegle do sedaj najnižje stanje od izbruha vojne, je izjavil tajnik angleške industrijske zveze.

Visoko šole za socialne vede so odprli v finski prestolnici v Helsinkih.

Neodvisnost Filipinov so proglasili 14. oktobra v japonskem Tokiu.

55 in četrt milijona mark je prinesla za zimsko pomoč prva letošnja daritvena nedelja v Nemčiji.

V francoskem Marseillen so svečano odprli protiboljševiško razstavo pod naslovom »Boljševizem proti Evropici.

Nad 10.000 otrok krađe, pleni in živi v najbolj žalostnih razmerah v Kairu in Aleksandriji, piše egiptovski listi.

Konec izjemnega stanja na Danskem so razglasili 6. oktobra.

Površina za pridobivanje sočivja v Nemčiji je bila letos dvakrat večja nego pred vojno (308 tisoč hektarov).

Potopljen je bil grški rušilec »Kraljica Olga«, ki je bil v angleški službi.

Umrli je španski kardinal Franc Vidal Barraquer, nadškof tarragonski.

Delnice družbe Eiffelovega stolpa v Parizu so cenijo sedaj 910 frankov, leta 1939 so padle pod 200 frankov.

Znani nemški pesnik Otto Erler je umrl te dni v Drezdenu ravno ko se je vrnil iz gledališča, kjer so igrali njegovo zadnje delo »Krvni prijatelj«.

Proti stikom z boljševiki so se izjavili dijaki vodilnih muslimanskih vseučilišč v Egiptu.

Novo vlado in z njo obsedno stanje je dobila Kolumbija.

Sovjetska zveza je predložila egiptovski vladi zahtevo o prepustitvi več letalskih oporišč na egiptovskem ozemlju.

Abesinska vlada je opozorila Anglijo, da ne more več sprejeti židovskih priseljencev.

90 letni obratovodja Karl Hartung še vedno živahno deluje v tovarni Lichtenwörth pri Dunajskem Novem mestu

Konkrete prirejajo v veliki podzemski jami v Hagnu na Westalskem.

Zadržanje nemških vojakov do Vatikana je strogo pravilno, poroča iz Rima švedski novinar.

Za podpredsednika argentinske republike je bil izvoljen general Arwell.

30.000 izgub je imela doslej ameriška vojna mornarica.

Unfa zlata stane v kitajskem Čungkingu 10.000, v Združenih ameriških državah pa samo 35 ameriških dolarjev.

Kralj Viktor Emanuel je v neki svoji brzojavki opustil običajni dodatek cesar Abesinijec.

Ukas za ustanovitev zbora Čraih sraje, je izdal italijanski minister za narodno obrambo.

Da bi lažje izvejevale primerne pokojnine, so matere padlih angleških dijakov ustanovile posebno zvezo.

Samo enotne koledarčke smeje tiskati v Nemčiji za leto 1944.

Novo zvišanje davkov je napovedal ameriški finančni minister.

Kolera je izbruhnila v kitajski pokrajini Sulyan: je že nad 100 mrtvih.

K tridnevnemu izrednemu zasedanju za 25. oktober so sklicali japonski državni zbor.

Prebivalstvo na italijanskih po Angležih zasedenih otokih hudo trpi zaradi pomanjkanja vode, je ugotovila italijanska republikanska vlada.

Sovjetska vlada zahteva, naj se jugoslovanska in grška begunska vlada preselita v Moskvo.

Bužno zborovanje proti judovstvu so priredili mohamedanci v Jeruzalemu.

75. rojstni dan je dočel boritelj za indijsko svobodo Mahatma Gandi.

Kmečki dom

Poljske opekarne

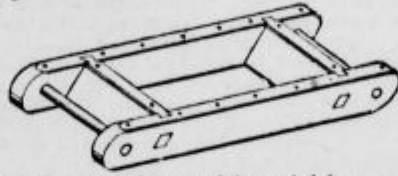
Ing. Zupec Franjo.

(Dalje.)

Oblikovanje

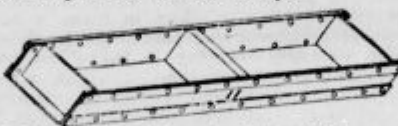
Oblikovanje opeke se vrši bodisi na roko ali s strojem. Mi se bomo bavili le s prvim načinom, ki je enostavnejši in cenejši. Če je ilovica dobro pripravljena in je opeka tudi dobro žgana, potem ročno izdelana opeka prav nič ne zaostaja za opeko, izdelano s stroji.

Za ročno izdelavo opeke si napravimo kalupe (slika 2.) iz 1,5–2,0 cm močnih desk, ki so iz gladkega in gostega lesa (jablana, hruska, bukev itd.). Boljše kalupe si damo napraviti pri obrtniku iz jeklene pločevine (slika 3.). S temi izdelujemo prav lično opeko, posebno še, če notranje strani nadrgnemo z oljem.

Sl. 2. Leseni kalup (model) za izdelavo opeke.

Zaradi skrčenja ilovice pri sušenju in žganju mora biti kalup znatno večji kot izgotovljena opeka, kar je bilo že omenjeno. Skrčenje zanesljivo določimo tako, da napravimo iz ilovice, ki pride v poštev za izdelovanje opeke, poskusne zidake, ki jih posušimo in žgemo v že pripravljenih pečeh. Ko ugotovimo skrčenje teh poskusnih zidakov, določimo pravilno velikost kalupa.

Sl. 3. Pločevinasti kalup (model) za izdelavo opeke.

Opeko oblikujemo na primerno veliki mizi (1,80 x 2,00 m), ki mora biti dovolj močna in dobro podprta. Priporočljivo je, da je cela gornja ploskev mize obita s pločevino. Pod mizno ploščo imejmo predal s peskom. Pesek mora biti po možnosti zelo droben in brez primesi apnenca. Za oblikovanje opeke po mokrem načinu moramo poleg tega imeti še posodo z vodo.

Pri eni delovni mizi je zaposlenih več delavcev, ki si porazdelje delo takole: eden dovaža ilovico, drugi oblikuje opeko, tretji jo odnaša.

Da se ilovica ne sprime na stene kalupa, preprečimo na dva načina, kakor pač izdelujemo opeko: na suh ali moker način.

Pri suhem načinu uporabljamo lesen ali pločevinasti kalup z dnom, ki ga pred vsakokratno napolnitvijo z ilovico posujemo s peskom. Pri tem moramo paziti, da se v kotih ne prime preveč peska, ker v tem primeru opeka ne bo imela ostrih robov. Nato odrežemo z nožem od obdelane ilovice na mizi nekoliko večjo kepo mase, kot je potrebna za zidak. To kepo vtaknemo v pesek, da se je prime na vseh straneh, izvzemši gornje. Nato keno krepko vržemo v kalup, da ga dobro izpolni. Da se masa dobro porazdeli in uleže po kalupu, udarimo z njim prdkrat po mizi, nato pa še na vogalih dobro zatlakamo, da dobi zidak ostrejšo robove. Zato mora biti ilovica primerno mehka, da dobro izpolni kalup. Pri metanju ilovice v kalup je potrebna posebna spretnost, da vržemo z obema rokama pravilno vanj. Kepa ne sme namreč zadeti ob kalupove robove, ker bi se odrgnila in dotično mesto ne bi bilo več posuto s peskom, zaradi česar bi se prišla stena kalupa. Zidak bi potem ne mogel stresti s kalupa. Preostanek ilovice, ki ne gre v kalup, odrežemo z deščico ali z žico, ki je napeta preko loka.

Če odrezani preostanek ilovice denemo k pripravljene ilovici na mizi, moramo paziti, da s peskom posuta stran ne pade na ilovico. V tem primeru je stična ploskev peska in ilovice prerahla.

iz tega narejena opeka lahko na dotičnem mestu poče. — Tak zidak po žganju ne da kovinskega zvenka.

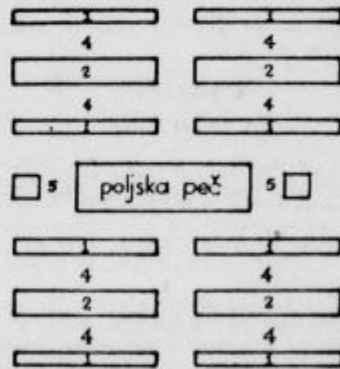
Izoblakovane zidake sproti nosijo pomočniki kar v kalupih na poseben prostor, tako imenovano sušilno polje, kjer se zidati sušijo. Ta polja morajo biti ravna in posuta s peskom. Izurjen delavec postavi kalup pokonci, nato ga hitro poveže in takoj dvigne, da zdrkne zidak iz njega. Zidaki imajo na ta način vse ploskve posute s peskom, ki jih varuje pred soncem in vetrom, da se prehitro ne osuše in ne razpokajo. Zidaki leže na prostem 4 do 5 dni. Med tem časom jih še obrnemo, da se tudi spodnja stran posuši.

Pri mokrem načinu izdelovanja opeke kalup pred vsako uporabo pomočimo v vodo. Pri tem moramo paziti, da so notranje stene kalupa gladke in da se jih ne drži prisušena ilovica. Moker način oblikovanja je boljši, ker ima opeka pri tej izdelavi ostrejšo robove in bolj gladke ploskve.

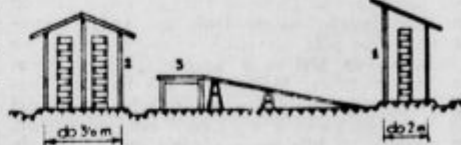
Na ta način oblikovane zidake sušimo na deščicah, da obdržijo lepo obliko in ostre robove. Zato položimo na izoblakovan zidak v kalupu majhno deščico in vse skupaj obrnemo narobe ter kalup dvignemo in odstranimo. Ko kalup dvigamo, moramo paziti, da ga ne dvigamo poševno, ker v tem primeru zidak ne bi bil pravokoten. Zidak z deščico vred nesemo v sušilno lopo. Da se zidak z deščico preveč ne sprime, jo posujemo s peskom. Na moker način oblikovani zidaki se ne smejo sušiti na prostem, da se pri prehitrem sušenju robovi ne dvignejo in zvežijo.

Sušenje opeke.

Slika 4. 4a, nam kaže razporeditev preproste poljske opekarne v tlorisu in v prerezu. Skozi sušilni prostor ali polje. V sredini naprave stoji poljska peč z obširnimi skladiščnim prostorom ob straneh, spredaj in zadaj pa so razporoženi kar na prostem sušilni prostori, vmes pa sušilne lope, ki naj imajo po možnosti lego v smeri od zahoda proti vzhodu. Na vsakih pet sušilnih polj pride po ena delovna miza.

Sl. 4. Razdelitev prostorov za poljsko opekarne.

Sl. 4a. Prerez skozi sušilno polje:

1. enostavne lope, 2. dvojne lope, 3. delovna miza, 4. sušilna polja, 5. leseni pod za obdelavo ilovice

Sušilna polja morajo biti popolnoma ravna in na debelo posuta s peskom, ki ne sme vsebovati apnenca. Na neravnem prostoru se namreč sveži zidaki zvežijo. Sušilna polja naj bodo po možnosti dolga, a ne preširoka (4,5–5,5 m), da ni treba predaleč nositi zidakov, ko jih skladamo v lope.

Zidakov na teh poljih ne smemo polagati pre-gosto, kar se pri večjih nalivih in pri odnašanju laže poškodujejo, tudi ne prerediti, da ne zavzamejo preveč prostora.

(Nadullewane prihodnič.)

NAŠI VELIKI MOŽJE

Miha Kastelic

Urednik Kranjske Čbelice Miha Kastelic se je rodil l. 1796. v Gorenji vasi pri Stični na Dolenskem kot kmečki sin. Napravil je gimnazijo v Ljubljani v letih 1810 do 1816, licej 1816 do 1818, nato pa pravne in politične nauke na Dunaju 1818 do 1822. Potem je služboval od 1823 do 1825 pri ilirski upravi državnih posestev v Ljubljani, leta 1825. je postal uradnik licejske knjižnice v Ljubljani, po Copovi smrti l. 1835. knjižničarjev namestnik, po Likavčevi smrti l. 1850. pa pravi knjižničar. Kot tak je bil leta 1865. upokojen in je tri leta nato umrl v Ljubljani.

Kastelic je bil tisti mož, ki je sprožil misel na izdajanje novega almanaha Kranjske Čbelice. Sam je tudi misel tudi izvedel ter postal njen prvi urednik. Bil pa je tudi pomembni pesnik v krogu svojih Čbeličarjev, gotovo najplodovitejši med vsemi, saj je spesnil nič manj kakor 44 miselnih in čustvenih pesmic, pa 31 zabavljivih napisov in še precejšnja vrsto enokitičnih pesmic. Izkazal se je za spretnega oblikovalca stihov v slovenskem jeziku, saj je bil kot urednik tudi poklican, da je znal popravljati pesmi drugih Čbeličarjev, kakor Holzapfla, Zupana, Potočnika, Levničnika in Vrazove prispevke, ki pa nikoli niso bili objavljeni. Tudi vsebinsko se je tu pa tam kakšna pesmica Kastelicu prav lepo posrečila, vendarle pa so na splošno njegove pesmi slabše, premalo doživete, brez iskrenega čustva in pogosto tudi brez globlje misli. Marsikateri izmed njih pa kaže ljubko preprostost in naivno gledanje na svet in življenje! S svojo pesnijo rad poučuje (veselje na zemlji je kratko! ali varujmo nedolžnost!), z naravo pa že kar lepi in veselo zaživi, že li si pa v pesmih tudi miru in grobu in onostranskega veselja, ker je pač na tem svetu sama žalost! Naravo rad podrobno opisuje, posebno ljubki so njegovi idilični prikazi in prizori iz narave, prikazi našega poletnega večera, našega kmeta v naravi, kako se ob avemariji truden vrača z dela na polju. Prav prijetne občutke nam vzbudi njegova razposajena družabna pesem ob vinski kapljici in na plesu. Tudi njegove narodne prerodne in domoljubne pesmi so prav lepe in živahne, med njimi najznamenitejša Prijatelj Kranjsčine. Ustanovitev in urejanje pesniškega zbornika Kranjska Čbelica je trajna Kastelicova zasluga za slovensko književnost in naše kulturno življenje sploh! Kastelic je bil njen začetnik, zbiralec prispevkov in njen resnični urednik, saj je tu in tam kak njegov popravek sprejel celo naš največji pesnik France Prešeren.

Kot urednik Kranjske Čbelice je bil Kastelic pomemben kulturni delavec in v zvezi z našimi in drugimi slovenskimi kulturnimi delavci in podjetji. Tako je bil med našimi zbiralci narodnih pesmi tudi Kastelic je bil njen začetnik, zbiralec prispevkov in njen resnični urednik, saj je tu in tam kak njegov popravek sprejel celo naš največji pesnik France Prešeren.

SLOVENČEVA KNJIŽNICA

Je naša najboljša družinska zbirka knjig! — Oglejte si že izišle knjige 3. letnika, ki so:

MLADA BRĀDA

spisal dr. Ivan Pregelj

RAYMONDA

spisal Henry Bordeaux

Naslednja knjiga bo znamenito delo svetovnoznane pisateljice Gertrude Le Fort

VERONIKIN PRT

Naročite se na „Slovenčev knjižnico“ čimpreje, vsaka knjiga le 8 lir

Vrazu. S Kosmačem se je Kastelic zavzel tudi za Korytkovo zbirko Slovenske pesmi kranjskega naroda in prav on oskrbel tisk te zbirke v Blaznikovi tiskarni in založbi.

Dalje si je pridobil Kastelic tudi mnogo zasluge za naše kulturno življenje s tem, da je ohranil naši književni in kulturni zgodovini dragoceno rokopisno gradivo iz Vodnikove in Čopove zapuščine in mnogo iz Prešernove zapuščine in rokopisov Kranjske Čbelice. Sam je pripravil novo izdajo Vodnikovih pesmi, jih mnogo objavil v Čbelici, napisal l. 1830. že uvod ali predgovor, toda zbirke same ni nikoli objavil.

Kastelicova Kranjska Čbelica ima za našo kulturno zgodovino zelo velike zasluge, da omenimo samo nekatere: naša pesem se je s Čbelico dvignila na svetovno višino, posebno zaradi Prešernovega sodelovanja, uvedla je nove oblike v naše slovsivo, pokazala je živo zanimanje za našo narodno preteklost in našo narodno pesem, ki jo je kaj rada objavljala, naš knjižni jezik je dvignila tako visoko, da je bila izpričana njegova sposobnost tudi za oblikovanje najvišje besedne umetnosti, potrdila je tesno zvezo s Pisanicami, Linhartom in Vodnikom, razglasila je prava lepota merila za našo pesem, navdušila je za slovensko pesem vse naše izobražence in še posebno študirajočo mladino, ki jo je navdušila za pesnjenje in za izdajanje svojih pesmi v posebnih zbirkah, dosegla je, da so se ob nji združili vsi pesniki, ne samo s Kranjskega, marveč tudi s Koroškega in Štajerskega, ohranila je enotnost takratne Bohoričeve pisave, pripravila je pot k vse-slovenskemu književnemu jeziku, ki se je ustanovil okrog leta 1890, dosegla je, da je tudi dihur, ki noč in dan žre knjige, od sebe pa ne da najmanjše fige, stopil na plan in prijel za pero v njeno obrambo, izpričala je enkrat za vselej samostojnost slovenskega jezika in kulture. In s temi zaslugami je tesno povezano ime urednika Mihe Kastelica!

CITAJTE IN SIRITE »DOMOLJUBA«!

Okrog sosedov

s Proti partizanstvu na Balkanu se borijo na nemški strani tudi ruski kozaki, ki so bili prej člani armade generala Vlasova. Njih način boja je zelo odličen.

s Socialna občina. Mestno načelstvo v Zemunu je sklenilo izplačati upokojencem in mestnim uslužbencem, ki so že najmanj 6 mesecev zaposleni, enkratni prispevek in sicer neoženjenim in vdovcem brez otrok po 10 tisoč kun, oženjenim brez otrok po 15 tisoč kun, oženjenim z neposkrbljenimi otroki pa po 20 tisoč kun. Prispevek so izplačali brez vsakih odbitkov.

s Življenje v Sibeniku se vrača spet v stari tek. Od 15. aprila 1941 — pišejo hrvaški listi — je vihrala nad mestom in sibihiško luko italijanska zastava. Zdaj se je to popolnoma hrvaško mesto spet vrnilo k matični deželi. Sibenik je v morju zastav. Ljudje odstranjajo italijanske napise in begunci se vračajo.

s Hrvatje na vzhodnem bojišču se še vedno hrabro bore ob strani Nemcev.

s Kvantanje se prepovedala oblastva v Derventi. Prekrške bodo kaznovali, gostilničarjem pa odvzeli obrt.

s Naročnine za »Hrvaški narod« in »Novo Hrvatsko« so od 1. oktobra zvišali na 130 kun mesečno. Za državne uradnike pa na 120 kun. (Okrog 20 kun je ena lira.)

s V Karlovcu bo krompirja dovolj. Hrvaški listi poročajo, da je mestni preskrbovalni urad v Karlovcu sklenil razdeliti letošnjo jesen po 50 kg krompirja na vsakega prebivalca. Krompir bo po 12 kun (dobre pol lire) kilogram.

Križanka št. 20

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10					11			
12				13				
14			15				16	
17	18					19		
20	21				22			
23				24				25
26			27				28	
29		30				31		
32						33		
34				35				

Vodoravno: 1. čevljarska potrebščina, 7. zvoč, 10. žival, 11. žensko pokrivalo, 12. nočna ptica, 13. dan v tednu, 14. vrsta zemlje, 15. kuhinjska posoda, 17. rudarsko orodje, 19. hrvaški dostojanstvenik, 20. glasbeno delo, 22. reka na Štajerskem, 23. svetopisemski kraj, 24. pridelovalec sira, 26. očka, 27. nasprotje domovine, 29. plevel, 31. reka v Nemčiji, 32. zvižaja, 33. krdelo, 34. vrsta krmiljenja, 35. trud.

Navpično: 1. obed, 2. dalmatinsko vino, 3. pijača, 4. mlada kravica, 5. obloga, 6. del zidu, 7. sorodnica, 8. ud družine, 9. namera, 15. sopara, 16. otroško pokrivalo, 18. lahka stvar, 19. italijansko pristanišče, 21. slabo vino, 22. tekočina, 23. model, 24. afriška pokrajina, 25. zdravilec, 27. utež, 28. čista teža, 30. slovenski znanstvenik, 31. del živalskega telesa.

Rešitev križanke šte. 19:

Vodoravno: 1. igo, 4. šutara, 10. lopata, 11. Nil, 12. olika, 13. Paka, 14. žica, 15. kelih, 17. Ida, 18. vitica, 20. rakita, 22. ban, 23. ikona, 25. kapa, 26. kolo, 27. letak, 29. oče, 30. domina, 32. panika, 33. Niš, 34. aroma, 35. lata.

Navpično: 1. ilo, 2. goida, 3. opica, 4. žaka, 5. uta, 6. tapeta, 7. anali, 8. Riki, 9. Ala, 14. žiri, 15. kita, 16. Hana, 18. vino, 19. capa, 21. koleno, 22. batina, 24. kočar, 25. Kemal, 26. kope, 27. loka, 28. kaša, 30. dim, 31. nit.

Obnovitveno delo na Poljskem

V poljskem generalnem gubernmaju so zadnja tri leta pridobili pod nemško upravo nad pol milijona ha plodne zemlje. Pri tem so zaposlili več stotisoč poljskih delavcev. Uredili so nad 250 rek.

Izšel je

svetovno znani roman

»IVANHOE«

Knjigo kresli 205 slik.

Knjiga velja:

broširana 35 lir

v polplatno vezana 45 lir

v celo platno vezana na

najtejnem papirju 80 lir

V Ljubljani se dobi knjiga v

vezi ljudske tiskarne pri vrate

tarju in v knjigarnah.

Naročila sprejema uredništvo

»Slovenca«.

Križem sveta

Nimamo namena, da bi klonili

Minister dr. Göbbels je napisal v tedniku »Das Reich« članek, kjer čitamo tudi sledeče tehtne besede: »Vsekakor bomo storili vse, da nas bo ta velika žaloigra vojne, ki se z besno naglico bliža svoji odločitvi, našla na vseh področjih dorasle položaja. Nimamo niti namena, da bi klonili pod bremenom vojne, še manj pa, da bi se pod njim strli. Borili se bomo in delali, dokler zmaga ne bo naša.«

Nemške lokomotive in vagoni

Kmalu po izbruhu sedanje vojne je začela Nemčija izdelovati lokomotive v skupinah, in se je zato izdelek silno dvignil, poleg tega so prihranili mnogo materiala in delovnega časa. Tako je bilo prihranjeno pri materialu 20% železa, 95% bakra in 92% kositra. Poleg tega so zmanjšali število tipov lokomotiv od 119 na 13 ter ponovno postavili 3000 lokomotivskih delov. Nove lokomotive so bolj odporne proti mrazu. V skupinah so začeli izdelovati tudi tovorne vagonce, zlasti za prevoz premoga. Da se prihrani delo pri nakladanju in razkladanju, so začeli izdelovati premogovne vagonce s po 24,5 in celo s 60 ton nosilnosti. Ti vagoni imajo naprave za avtomatično nakladanje in razkladanje premoga in koks. Skupno se je zvišal izdelek lokomotiv samo od marca do junija letošnjega leta za približno 340 odstotkov.

Poslednji iz rodu Krištofa Kolumba

Poslednji neposredni potomec dona Cristobala Colon y Aguilere, vojvoda de Verague, je bil ubit v španski državljanski vojni 17. septembra 1936 v Madridu. Bil je samski in je kot poslednji potomec zapustil osem otrok svojega svaka dona Ramona Carvajala, markiza d'Aguilafuerita, ki je skupaj z njim padel v tej vojni. Ti potomci so vložili prošnjo, da bi se njihovo ime, ki sestoji iz priimkov očeta in matere, tako spremenilo, da bi bilo v njem tudi slavno ime Kolumba. Oblast je prošnjo ugodila in odslej se imenujejo z imenom: Colon y Carvajal.

Trgatev v Bolgariji

V Bolgariji je letos trgategv dobra, tako v pogledu količine kakor kakovosti, ker svežega namiznega grozdja spričo prevoznih težav ni mogoče lahko izvažati, bodo prebitek konservirali. Za stiskanje odbrano grozdje bodo v polni meri izkoristili, ker je uvoz potrebnih steklenic zagotovljen. Kmetijski minister je izdal podrobna navodila, da je treba čim večje količine grozdja posušiti za izdelovanje brezalkoholnih pijač in marmelad, da bodo krile potrebe prebivalstva v prehrani.

Ali ste že naročili roman v slikah „IVANHOE“

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Zeje v glavah

kupuje Gospodarska zveza. Producenti dobijo prevoznice v njihovi pisarni — B e w e i s o v a Tyrševa) 29.

Niapca

za kmečka dela sprejme 16 do 18 let. Hiel Franc Sp. Kašelj 14 p. Dev. Mar. Polje.

Brezove metle

držaje za lopate, omela itd. dobite pri Gospodarski zvezi Bleweisova c. 29 in Maistrova c. 10.

OGLASUJ
v Domoljubovem
malem oglasniku!

Največje — najmanjše

Najmanjši rokpoisi kažejo v Bostonu. S pomočjo drobnogleda je nekdo na riževo zrno napisal 1615 črk. Najmanjša knjiga, ki so jo sploh kdaj tiskali, je izšla v Holandiji. Imenuje se »ročna knjižica«. Oblika: 10 × 13 mm. Največja zgodovinska knjiga »The war of rebellion«, ki jo hranijo v Londonu, obsega 120 leksikonov po 1000 strani. — 236 funtov tehta največji slonov zob, ki so ga našli do sedaj. — 4 in pol metra višine je dosegel najvišji pliš — sedaj izumira — joča vrsta avstralskih nojev, imenovana »moat«. — Mola iz osrednje Amerike (Erebus Strix) smatrajo za največjo žuželko. Z razprostrtimi krili meri 50 cm. — Kolibri so najmanjši ptički. Nekateri so dolgi le 3 cm ter tehtajo samo 7 gramov. — Neke riba črnica ima od vseh živih bitij največje oči s premerom pol metra.

Prisilno čiščenje semena

Da zagotovi pridelok visokovrednih semen, je odredilo bolgarsko kmetijsko ministristvo, da morajo v vseh občinah, v katerih je razvito kmetijstvo, ustanoviti zavode za čiščenje semena. Kmetijski poročevalci morajo paziti na to, da uporabljajo kmetovalci samo očiščena semena.

»Narod naš umreti noče!«

V tem gestu je v nedeljo, dne 10. t. m. v Ljubljani bila velika domobranska prireditev, v kateri so slovenski domobranski prostovoljci nosili veliko slovensko zastavo po ljubljanskih ulicah. Po toliko letih je slovenska zastava spet zaplapolala v slovenski javnosti. Okoli nje pa se je zbrala slovenska mladina, ki hoče z orožjem rešiti svoj razbiti slovenski narod. Iz vseh govorov je šel samo en klic:

»Narod naš umreti noče!«

Nekronani kralj

Med najbogatimi ljudmi na Laponskem je bil bogati lastnik velikih čred severnih jelenov. Mož se je pisal Nils Olsen-Sari, in je daleč okoli slovel pod imenom »kralj Laponske«. Sedaj je umrl, star komaj 58 let. Svoj pridevek »kralj Laponske« je po pravici nosil. Poveod namreč, kjer koli je postavil svoje čotore, je uvedel pravo dvorno življenje. Nobene reči ni bolj ljubil kakor sprejemanje gostov, ki jim je kraljevsko stregel. Nekateri turisti so samo zato potovali na Laponsko, da bi bili gostje znamenitega moža. Dobro je poznal vso deželo. Pod njegovim vodstvom se je posrečilo turistom, da so dosegli najvišji vrh Laponske Kebnekase.

Se do 1. novembra t. l. bomo sprejemali naročnike na zbirko

=SVET=

DENAR

Dr. VL. MURKO

LADJE

H. van LOON

sta dve knjigi zbirke »Svet«, ki sta vzbudili splošno pozornost. — Obe knjigi dovolj dokazujeta resnost in pomembnost te poljudno znanstvene zbirke knjig, ki je edina te vrste med Slovenci!

Knjige so bogato ilustrirane! — Naročite se pravočasno na zbirko „SVET“

LJUDSKA

POSJOJILNICA

V LJUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom v lastni palači v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela Union

Posojilnica je bila ustanovljena leta 1895.

sprejema hranilne vloge v vsaki višini in jih najugodnejše obrestuje, daje posojila na vknjižbo in proti poročtvu

»Domoljub« stane 24 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave števil 40-94. Herausgeber — Izdajatelj — Editor: dr. Gregorij Pečjak. — Schriftleiter — Urednik — Redattore: France Kremžar. — Für »Ljudska tiskarna« — Za »Ljudsko tiskarno« — Per »Ljudska tiskarna«: Jože Krčmarič.